

FÖRSVARETS

FÖRUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 2/2020

LIVRÄDDARE
TOTALFÖRSVAR I SKARPT LÄGE

MALI FLYTTAR Bildreportage om största flytten

Så stöttar Försvarmakten i **CORONAKRISEN**

CIVIL I DET GRÖNA Möt sex civila hjältar

PLUS: GENERAL MED FÅGELFOKUS | SNÖRIK SLUTÖVNING I NORR | UNFICYP – VÅR STÖRSTA INSATS
| SAMTALSLEDARE LYFTER VETERANER | ÅSIKT: MIKAEL TORNVING OM AKADEMISERINGEN

VI STÅR STADIGT I EN OROLIG TID

VI GÅR MOT en ljusare årstid, men det sker i ett utsatt läge för Sverige och vår omvärld. Den vardag som vi är vana vid har snabbt förändrats. I skrivande stund följer vi nära den allvarliga utvecklingen kring spridningen av det nya coronaviruset och vidtar kontinuerliga åtgärder för att säkra vår samhällskritiska verksamhet. Försvarsmakten bidrar med stöd till samhället på de sätt vi kan och med de resurser vi har till förfogande. Kampen mot viruset

av er har säkert sett den kampanj för Försvarsmakten som mött oss i olika kanaler under våren.

ÖVNINGSVERKSAMHETEN har varit intensiv. Jag har för egen del medverkat i delar av totalförsvarsövningen TFÖ 20. I början av mars hade jag förmånen att delta när riksdagen genomförde en kunskaphöjande övning i kammaren. Övningen belyste några av de uppgifter som kan bli aktuella för

” Det är när påfrestningarna på samhället är som svårast som Försvarsmakten ska stå som stadigast. ”

kräver gemensamma krafter och ansträngningar från oss alla.

Årets första månader har i hög grad präglats av framtidsfrågor. Försvarsmakten har lämnat flera detaljerade redogörelser kring det militära råd som redovisades den 15 november som bidrag till den kommande försvarspolitiska inriktningen. I diskussionerna har vi kunnat stå stadigt i det grundliga arbete som vi levererade förra året och som bekräftades i budgetunderlaget 2021. Nu stundar den politiska processen.

Vid personalförsörjningskonferensen tidigare i år tog jag del av såväl utmaningar som möjligheter för vår kommande tillväxt. Alla medarbetare behövs i den fortsatta förmågeutvecklingen. Vi ska behålla den kompetenta och kvalificerade personal vi har. Vi ska fortsätta att rekrytera. De flesta

riksdagen vid krig och krigsfara.

Det var även ett tillfälle för mig att redogöra för det militära försvarets utveckling som en del i det samlade totalförsvaret.

De insatser som Försvarsmaktens personal gör dygnet runt och året om såväl nationellt som internationellt är något vi ska vara stolta över.

Vi ska lösa vårt uppdrag. Vi ska lösa våra beredskapsuppgifter. Vi ska försvara landet och vi ska också lösa våra internationella insatser. Vi ska även stödja samhället på de sätt vi kan. Det är när påfrestningarna på samhället är som svårast som Försvarsmakten ska stå som stadigast och vara som starkast.

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S10 PORTRÄTTET**

Johan har fåglar i sikte.

S12 VINTERSOL

Slutövning i norr.

S16 RÖRLIGARE GRANATER

Nya grk-bandvagnar stärker förmågan.

S26 AURORA 20 UPPSKJUTEN

Pandemin stoppar största övningen.

S28 SKARPT TOTALFÖRSVAR

Försvarets stöd i coronakrisen.

S38 CIVIL KRISLEDNING

Stabsstöd hos Socialstyrelsen.

S40 MILJÖSMART

Miljön alltid i fokus.

S54 HELANDE SAMTAL**S56 UNFICYP**

Om största insatsen.

S58 SEKRETESS

Så agerar du säkert.

S60 FYS Mental styrka.**S62 TILL SIST****S52 ÅSIKTEN** Mikael Torvning**S53 SPRÅKET** Språklagen.**S54 KRÖNIKA**

Jesper Tengroth

PLAN B-TIDER

DET HÄR NUMRET AV Försvarets Forum blev inte riktigt som vi hade tänkt oss. Å andra sidan har väl nästan inget blivit som någon tänkt sig denna vår. Försvarmakten skulle genomföra Aurora 20, den största övningen på 30 år, med över 20 000 deltagare, och förband och resurser från åtminstone tolv andra nationer. Man skulle också samöva med det civila försvaret som en del av Totalförvarsövning 2020.

Merparten av tidningen skulle handla om detta. Men verkligheten drog åt ett annat håll.

I stället för att öva har delar av Försvarmakten ägnat sig åt att hjälpa det civila samhället i ett synnerligen skarpt läge, med vårdplatser, utrustning och personal. "Totalförvar på riktigt", som ÖB uttryckte det vid sitt besök på Stockholmsmässan under bygget av sjukhuset där.

Det var delvis om detta vi fick skriva i stället. Men tidningen innehåller faktiskt främst läsning som inte har med pandemin att göra. För även om den just nu tar mycket plats i vår vardag fortsätter våra liv och Försvarmaktens verksamhet ändå i många delar som vanligt.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

VINTERSOL. Slutövning i skön harmoni och krispiga vinterförhållanden för flera förband i norr. **S12**

MALI FLYTTAR. Om en av de största omgrupperingarna av en förläggning i utlandsinsats. **S18**

SJUKHUSBYGGGARE. Försvarmakten var avgörande när sjukhuset i Älvsjömassan byggdes på rekordtid. **S30**

CIVIL I FÖRSVARET. De är många och viktiga. Vi har mött sex civilanställda som militären inte klarar sig utan. **S44**

REDAKTION. Försvarmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Mats Ström, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikraadmark@mil.se, Försvarmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Elanders. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 23 april 2020. ISSN 1100-8245. Omslag: Beza Mahmod/Stridsfotoavdelningen

MUST SER MER KOMPLEX HOTBILD

När Lena Hallin, chef för Must, sammanfattar 2019 konstaterar hon bland annat att Sverige blir ett allt intressantare mål för främmande underrättelsetjänster.

DE PÅGÅENDE konflikterna i Mellanöstern och Afrika, cyberattacker, påverkansoperationer och terrorism har påverkat Sverige på olika sätt.

Kinas agerande och växande globala inflytande har fått allt större betydelse för Sverige och Europa.

Dynamiken mellan USA, Kina, Ryssland och EU har påverkat det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde.

Detta är några av de frågor som Must arbetat med under det senaste året. Situationen i närområdet har försämrats över tid och har under året präglats av ökad militär aktivitet, med ökad risk för militära incidenter och konfrontation som följd.

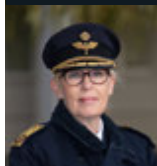
Förra året trädde även den nya säkerhetsskyddslagen i kraft.

– Den nya lagen har gett oss ett bredare mandat för att kunna utveckla säkerhetstjänsten i Försvarsmakten, och den är också ett bra stöd för att stärka säkerhetsskyddet i samhället i stort, säger Lena Hallin som tillträdde posten som chef för Must den 1 maj 2019.

Den utländska underrättelseverksamheten som riktats mot Sverige och Försvarsmakten är omfattande, som exempelvis signalspaning och data- och

OVAN: Försvarsmakten ingår i Samfi, som arbetar för ökad informationssäkerhet i samhället. Här från konferensen 2019. NEDAN: Lena Hallin, chef för Must.

nätverksoptioner. Dessutom används sociala medier som LinkedIn för

kontakttagning.

Verksamheten som bedrivs av främmande underrättelsetjänster gör att samverkan inom totalförsvaret och med externa partners blir ännu viktigare för att Must ska kunna lösa sina uppgifter och möta den allt mer komplexa hotbilden.

Som goda exempel på samverkan lyfter Lena Hallin väl etablerade exempel som Nationellt centrum för terrorhotbedömning (NCT) och det fördjupade samarbetet inom cybersäkerhet som sker inom ramen för nyetableringen av det nationella cybersäkerhetscentrumet.

– Under 2020 arbetade vi mycket med hantering av stora data, it-utveckling, informationssäkerhet, underrättelsehot, cyberhot och AI-utveckling, säger Lena Hallin.

Lena Hallin är stolt över den kompetens som finns inom Must och säger att man under året kommer att fortsätta arbeta med att attrahera, rekrytera och behålla de bästa talangerna för att på så sätt kunna fortsätta leverera på samma höga nivå.

I en osäker och snabbt föränderlig värld är Sverige beroende av en stark underrättelse- och säkerhetstjänst till stöd för våra beslutsfattare. Det ger förutsättningar för Sverige att föra en självständig utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik och är en förutsättning för en balanserad tillväxt av Försvarsmakten och det samlade totalförsvaret.

CITATET

”Det är tufft och man har ibland undrat vad man håller på med när man går och kånkar på den tunga ryggsäcken, men man ångrar sig aldrig.”

Carl-Henrik Kindlund, Uppsala, gör värnplikten som jägargruppchef på jägarbataljonen i Arvidsjaur.

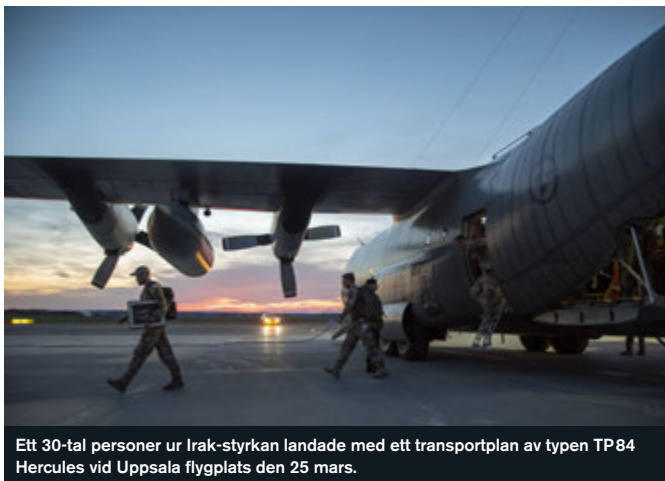
IRAKSTYRKAN LANDADE I UPPSALA

I slutet av mars återvände personalen som utgör det svenska bidraget i utbildningsinsatsen i Irak till Sverige.

INSATSEN HAR PAUSATS då efterfrågan på utbildning har minskat till följd av situationen med covid-19.

– Det är klart att det tar emot att temporärt avbryta en insats, men med tanke på det läge vi befinner oss i så är det bara ett gilla läget. Just nu gläds jag över att vi har alla samlade och att alla mår bra, säger den nys hemkomna kontingentschefen.

Som planen ser ut i skrivande stund ska utbildningsinsatsen återupptas i maj. Personalen kommer fram till dess att träna och upprätthålla kompetenserna på hemmaplan.

KRISTOFFER OLOFSSON/FÖRSVARSMAKTEN

Ett 30-tal personer ur Irak-styrkan landade med ett transportplan av typen TP84 Hercules vid Uppsala flygplats den 25 mars.

STARKARE MORAL SKA ÖKA FÖRMÅGAN

FÖRSVARSMAKTEN ökar nu takten i utvecklings- och förändringsarbetet FM 2025, där överste Peter Öberg är ny projektledare.

Under våren genomförs regionala seminariedagar med särskilda förändringsledare ute på förbanden. Målet är att stärka och utveckla sådant som tillit, ansvarskultur och uppdragstaktik – viktiga delar i arbetet som ska stärka vår krigsföringsförmåga.

För att nå det krävs också ett ledarskap på alla nivåer i Försvarsmakten, som stimulerar människor att ta initiativ och fatta beslut och som

främjar ett samtalsklimat som uppmuntrar till diskussioner som leder framåt.

ÖB har i sina genomgångar med chefer tryckt hårt på att ovälkomna beteenden ska bekämpas genom förebyggande åtgärder, tydligt ledarskap och genom att alla griper in när de ser tendenser till att någon inte behandlas korrekt.

ÖB understryker ofta vikten av ett tydligt ledarskap. Här med hemvärnssoldat Therese Bergman under Aurora 17.

HÖGKVARTERET KVAR I STOCKHOLM

FÖRSVARSMAKTENS högkvarter stannar i nuvarande lokaler vid Gärdet i Stockholm. En flytt till Barkarby i Järfälla kommun – som tidigare diskuterats – är därmed inte längre aktuell. Fördelarna med en placering i Barkarby är inte tillräckligt stora för att motivera en flytt, något som dessutom skulle påverka Högkvarterets verksamhet under en tioårsperiod.

ASTRID AMTÉN/STRIDSFOTOÅRD

UPPDRAG: CHARMA SKOLUNGDOMAR

Unga ska lockas till Försvarsmakten genom möten i skolbänken.

IHÖST FÅR TUSENTALS elever på högstadiet och gymnasiet över hela landet träffa Försvarsmaktens 34 nya skolinformatorer. Informatorerna är själva unga och har precis genomfört militär grundutbildning. Deras jobb blir att öka kunskapen om, och stärka intresset för, Försvarsmakten hos eleverna. Det gäller i synnerhet tjejer.

– Många unga vet inte något alls om Försvarsmakten. Och särskilt för tjejer är det personliga mötet viktigt för att de ska ta till sig ett budskap, att de känner att de kan identifiera sig med personen de möter, säger Jenny Ström på Försvarsmakten. Hon är chef för rekryteringsenheten på PROD FPE UTB och en av initiativtagarna till det nya programmet.

Högstadiel eleverna ska få lära sig vad Försvarsmakten gör och – kanske för första gången – träffa uniformera-

Skolinformatorerna är själva unga.

EMMA SVENSSON

de soldater. Informationen till gymnasieeleverna handlar om mönstring, värnplikt och grundutbildning.

Utöver de personliga besöken ska skolinformatorerna

även kommunicera genom sociala medier och en särskild webbplats, som vänder sig till såväl skolungdomar och lärare som föräldrar.

NYTT SKOLFLYGPLAN AVLÖSER SK 60

ISLUTET AV MARS beslutade regeringen att Försvarsmakten ska få nya skolflygplan.

– Ett efterlängtat och otroligt viktigt beslut. Anskaffningen är en grundförutsättning för utbildning av piloter i det nya militära flygutbildningssystemet, säger flygvapenchefen Carl-Johan Edström.

I det nya systemet sker grundläggande flygutbildning i ett propellerflygplan, ett så kallat Basic trainer aircraft,

som är det som ska anskaffas. Därefter genomförs utbildning i jetflygplan, där befintliga SK 60 ska användas ytterligare en tid.

Den avancerade utbildningen genomförs sedan med befintliga Gripen C/D. Övriga pilotkategorier kommer också att få sin grundläggande flygutbildning i det nya skolflygplanet.

– Det är för tidigt att säga vilket propellerplan som kommer att anskaffas, vi tittar på flera alternativ. Det ska vara ett

SK 60 har använts sedan 1967.

SAAB AB

modernt propellerflygplan med digital instrumentering, säger Carl-Johan Edström.

Målet är att det nya flygplanet ska börja användas 2023.

REKORDMÅNGA SÖKTE OFFICERSPROGRAMMET

INTRESSET FÖR ATT bli officer är fortsatt rekordhøgt, visar siffror från Försvarshögskolan.

I årets antagning sökte totalt 795 personer till Försvarshögskolans officersprogram, vilket är en ökning med drygt 50 procent under de senaste två åren.

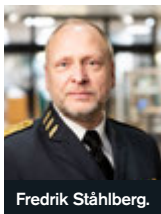
– Det är mycket glädjande att så många visar intresse för att bli officer, eftersom Försvarsmaktens efterfrågan

på officerare är mycket hög, säger brigadgeneral Fredrik Ståhlberg, vicerektor vid

Försvarshögskolan.

Den återinförda värnplikten ser ut vara en förklaring till det ökade antalet sökande. Och allt fler kvinnor söker till Officersprogrammet och utgör i år 21,5 procent

av de sökande. Samtidigt konstaterar Fredrik Ståhlberg att de behöver ”göra mer för att fler kvinnor ska söka”.

Fredrik Ståhlberg.

SJÖPRAKTIK FÖR VÄRNPLIKTIGA

UNDER TRE veckor i mars fördubblades HMS Carlskronas besättning, när värnpliktiga på Sjöstridsskolan fick möjlighet att uppleva vad jobbet till sjöss innebär.

– Engagemanget och bemötandet från officerare och sjömännen i besättningen har varit mycket välkommande och man har verkligen bjudit på sig själva. Det märks att man har en bra stämning i besättningen och att man trivs tillsammans, sjömän och officerare, säger värnpliktiga Isabelle Antmar från Lund.

Både hon och kollegan Ola Boberg ska söka anställning

Isabelle Antmar och Ola Boberg.

som sjömän efter muck.

– Nu vet vi hur det fungerar att gå sjövakter och hur livet är ombord. Praktiken knyter ihop teorin vi lärt oss på Sjöstridsskolan, det är väl investerad tid, säger Ola.

Det var första gången den här typen av sjöpraktik genomfördes.

HALLÅ DÄR

CARL TÖRNER, som i maj cyklar genom Finland till stöd för veteraner både där och här i Sverige. Sträckan är 144 mil.

Varför gör du det här?

Jag har själv bakgrund i Försvarsmakten och har gjort en utlandsmission så det ligger mig varmt om hjärtat. Eftersom det i år är 80 år sedan finska vinterkriget tog slut tänkte jag det kunde vara en bra idé.

Vilka är ditt mål för insamlingen?

Jag siktar på 100 000 kronor. Det är fyra organisationer som delar på det: Sveriges Veteranförbund, finska motsvarigheten, Svenska Finlandsfrivilligas Minnesförening och Sotaveraanit.

Varför på en lådcykel?

Engen har tidigare cyklat genom Finland på en lådcykel, så jag tänkte att jag kunde dra extra uppmärksamhet till projektet genom att bli den förste att göra det.

Vad tror du blir din tuffaste utmaning under resan?

Helt klart att kroppen och cykeln håller sig intakta. Jag räknar med skavsår och punka men större haverier än så skulle försvåra målet att göra cyklingen på 30 dagar. Sen kommer motivationen givetvis att gå upp och ner.

Bidra till insamlingen på gofundme.com/ff/cycling-for-veterans

SIFFRAN

90

... Mercedes-bilar är beställda av FMV för användning som klargöringsfordon av flygvapnet. Det rör sig om den sexhjuliga terrängbil 15, med särskilda anpassningar. Leverans sker 2020-22.

PLIKTRÅDET: SKAPA KVINNligt NÄTVERK NU!

”Det handlar om att säkra grunden för Sveriges försvar.”

PLIKTRÅDET VILL SE mer handlingskraft för att Försvarsmaktens värdegrund ska bli praktisk verklighet och ”inte bara fina ord”. Störst potential och brådska gäller behovet av ett fungerande nätverk för värnpliktiga kvinnor att samverka och utbyta erfarenheter i, enligt Malin Eidmann som är kommunikationsansvarig i rådet.

Hon understryker att det handlar om att säkra grunden för Sveriges försvar, genom att attrahera rätt människor via värnplikten till fortsatt engagemang. Det kräver att befäl och chefer är kompromisslösa när det kommer till vad som anses vara acceptabel attityd och bemötande.

Malin Eidmann, Pliktrådet, tror att det finns ett stort behov av ett nätverk.

– Än så länge står förlegade attityder i vägen för att ambitionen ska kunna bli verklighet, säger hon. Det räcker inte att upprepa innehållet i den värdegrund som ska gälla för att säkerställa att den de facto finns

och efterlevs.

– Det är här medinflytandet kommer in. Genom det som fram till 2010 kallades Nätverk Värnpliktiga Kvinnor (NVK), vet vi vilken enorm motor för verksamhetsutveckling och individuell trygghet ett fungerande nätverk av och för värnpliktiga kvinnor kan ha, säger Malin Eidmann.

Hon menar att behovet av erfarenhetsutbyte och samverkan är större idag än för tio år sedan, när vi har en könsneutral värnplikt och högre andel kvinnor, och hävdar samtidigt att myndigheten tyvärr fortfarande är överdrivet maskulin och stundtals kvinnofientlig.

– För Pliktrådet är det tydligt att värnpliktiga behöver ett kvinnligt nätverk.

PÅ NY POST

Försvarsmakten placerar överste-löjtnant **Magnus Tillby** som stf C Helikopterflottillen från 1 april 2020 tills vidare, dock längst till 30 juni 2022. Han befordras samtidigt till överste.

Försvarsmakten placerar kommandörkapten **Anders Sundman** som stf avd C Prod Ledund vid HKV från 1 april tills vidare, dock längst till 31 mars 2023. Han befordras samtidigt till kommandör.

Försvarsmakten placerar överste **Mats Antonson** som C stödavdelning vid Flygstaben från 1 april tills vidare dock längst till 31 december 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Edholm** som elev vid National Defence University CIC i Washington, USA, från 15 juni tills vidare, dock längst till 20 juni

2021.

Försvarsmakten placerar överste **Stefan Smedman** som elev vid National Defence University Jaws i Norfolk, USA, från 1 juni tills vidare, dock längst till 11 juni 2021.

Försvarsmakten förlänger placering av överste **Anders Edqvist** vid Prod RPE som C SÄK/SUA från 1 april tills vidare, dock längst till 31 oktober 2020.

Försvarsmakten placerar överste-löjtnant **Stephan Sjöberg** vid Arméstaben i Enköping som C planeringsavd från 1 juni 2020 tills vidare, dock längst till 31 maj 2023. Han befordras samtidigt till överste.

Försvarsmakten placerar överste **Stefan Nacksten** som C Livgardet från 1 juni 2020 tills vidare, dock längst till 31 maj 2024.

Försvarsmakten placerar överste **Fredrik Zetterberg** vid Arméstaben som C MRLv (medeldistansluftvärn) från 1 juni 2020 tills vidare, dock längst till 31 december 2021.

Försvarsmakten placerar överste **Laura Swaan Wrede** som stf arméchef vid Arméstaben från 31 mars 2020 tills vidare, dock längst till 31 mars 2023. Hon befordras samtidigt till brigadgeneral.

Försvarsmakten beviljar överste **Olof Hultgren** tjänstledighet för tidsbegränsad anställning som militärsakkunnig i regeringskansliet från 2 mars 2020 tills vidare, dock längst till 1 mars 2023.

Konteramiral **Jens Nyqvist** beviljas tjänstledighet för anställning hos Regeringskansliet som sakkunnig från 1 september tills vidare, dock

STRANDAD PÅ KASERNEN

Den 26 mars beslutade Försvarsmakten att värnpliktiga inte får resa hem på helger och ledigheter, för att begränsa spridningen av covid-19.

Jerry Lindh från Södertälje tillhör 2:a pluton på GU-kompaniet af Trolle på Sjöstridsskolan i Karlskrona, där han också är förtroenderekryt.

Hur har beslutet att inte få resa hem tagits emot?

– De flesta förstår det men många av oss känner att det kom hastigt på. Vi är några som har haft utbildning ombord på HMS Karlskrona och inte varit hemma på några veckor. Därför känns det lite extra jobbigt för vissa, även om jag själv inte tycker att det är så tungt.

Jerry Lindh siktar på en anställning på Fjärde sjöstridsflottiljen.

– Samtidigt inser vi att det är precis detta som vi har tränats för, att kunna hantera hastigt uppkomna krissituationer.

Vad har ni gjort under den tid som ni annars skulle ha varit hemma?

– Vi har jobbat rätt hårt faktiskt. Sjöstridsskolan har fokuserat på att vi ska hinna genomföra så mycket av den praktiska utbildningen som

möjligt, så det har varit ett högt tempo under en tid nu. Men idag fick vi sovorgon och det var riktigt gott!

Hur är stämningen, vad pratas det om just nu?

– Det snackas ju en del om framtiden, och jag har förstått att många som kanske varit tveksamma till att fortsätta i Försvarsmakten ändå överväger anställning nu när man inte kan ge sig ut och resa eller vet om man får jobb någon annanstans i närtid.

Hur ser det ut för dig framöver?

– Jag gör min befattningsutbildning till signalmatros, så jag kommer söka och hoppas på en anställning på Fjärde sjöstridsflottiljen till sommaren.

Text & foto Michaela Linge/
Sjöstridsskolan

längst till 31 augusti 2023.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Jönsson** som chef J 5 HKV INSS från 1 maj tills vidare, dock längst till 31 augusti 2022.

Försvarsmakten placerar överste **Åke Norling** på insatsstaben som stabschef vid HKV från 20 mars tills vidare, dock längst till 28 februari 2024.

Överste **Fredrik Pålsson** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring som militärsakkunnig vid försvarsdepartementet från 16 mars tills vidare, dock längst till 31 mars 2023.

Försvarsmakten placerar överstelöjtnant **Anders Åkermark** som operationsavdelningschef vid Marinstaben från 1 april tills vidare, dock längst till 31 december 2023. Anders Åkermark befordras samtidigt till överste.

Överstelöjtnant **Dan Rasmusson** befordras till överste och övergår till växeltjänstgöring vid Försvarsdepartementet från 16 mars tills vidare, dock längst till 16 augusti 2020. Den 17 augusti övergår Dan Rasmusson till delegation i Bryssel som specialattaché och biträdande militär rådgivare.

Försvarsmakten placerar kommandörkapten **Anders Widén** vid HKV Leds Pers 1 april till 31 maj. Därefter befordras Anders Widén till kommandör och placeras som SC vid Leds Pers tills vidare, dock längst till 31 december 2023.

Försvarsmakten placerar flotttiljamaral **Anders Olovsson** vid Must i Försvarsmaktens HKV, för attachéutbildning från 30 mars tills vidare, dock längst till 31 juli 2020. Anders Olovsson konstitueras till

konteramiral under samma period. Försvarsmakten placerar överste

Peder Ohlsson vid Marinstaben som stf marinchef från 20 mars tills vidare, dock längst till 31 mars 2023. Peder Ohlsson befordras samtidigt till brigadgeneral.

Försvarsmakten placerar överste **Dennis Hedström** som flygstabschef i Uppsala från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 maj 2024.

Försvarsmakten placerar överste **Patrick Wallberg** C Afa, Must, från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 maj 2024.

Försvarsmakten placerar överste **Rickard Johansson** som C MSS från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 maj 2024.

Text *Johanna Toll/Leds Komm* Foto *Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm*

CHEF MED ÖRNKOLL

Johan Svensson, generallöjtnant

”Året var 1974 när jag för första gången såg en brunand. Jag var tolv år och med min familj i skogen i Varbergsviken utanför Söderhamn. Där och då föddes mitt intresse för fågelskådning, och det har jag hållit på med mer eller mindre intensivt sen dess. Jag har ingen favoritfågel, alla fåglar är vackra på sitt sätt. Min hobby är lätt att kombinera med mitt yrkesliv; på alla jobbresor finns det alltid tid för en promenad och då tar jag med mig kikaren och kameran och går en sväng och tittar på fåglar. Som av en händelse har många familjesemestrar råkat gå till platser med bra fågelmarker, som till exempel Florida. Familjen, förutom min pappa, har inte varit lika intresserad av fåglar och därför åker jag ibland på fågelresor med mina

kompisar till Indien och olika platser i Sverige.

Ringmärkning är inget jag håller på med själv, men jag tycker det är mycket intressant att läsa studier om det. Vissa fåglar blir utrustade med GPS och på så sätt har man lärt sig att silltrutar flyttar väldigt långt bort, ända till södra halvklotet och att de flyger på 5 000 meters höjd för att utnyttja jetströmmarna. Fåglar kan också bli mycket äldre än man tidigare trott, det finns till exempel en svensk råka som är 25 år.

Många av de vanligaste fåglarna har fått en träkstämpel, men det tycker jag är orättvist. Du kanske tycker att en skata bara är vit och svart? Titta noga så ser du att de svarta fjädrarna skimrar som pärlemor och blänker som metallic i solen, skatan är vacker i sin enkelhet.”

JOHAN SVENSSON

Gör: Produktionschef på Högkvareret.

Familj: Fru och två utflugna barn.

Livslång hobby: Fågelskådning (ornitologi)

Annat hobby: Windsurfing.

Ny hobby: Tillverka köksknivar.

Ovanligaste fåglarna jag sett: Dvärgspov, mellanspett och vitnackad svärta.

Vackraste kvittret:

Busksångare. ”Den är helt fantastisk på att härma andra fåglars drillande, upprepar en strof tre gånger och byter sedan till en annan sång. Hörs på natten.”

Johan Svensson kombinerar gärna sitt intresse med yrkeslivet. "Det finns alltid tid för en promenad på jobbresor. Då följer ofta kikaren med."

VINTERSOL

SISTA *RYCKET* FÖRE MUCK

**I KRISPIGA
VÅRVINTERFÖRHÅLLANDEN
GENOMFÖRDE
VÄRNPLIKTIGA OCH
ANSTÄLLDA I BODENS
GARNISON ÅRETS
REGIONALA SLUTÖVNING,
VINTERSOL 2020.**

ETT DUSSINTAL stridsfordon 90 stormar ut ur ett skogparti mot ett snötäckt fält på Bodens södra skjutfält. Tredje brigadspaningskompaniet från Norrbottens regemente, I19, mullrar fram över snön i en bred linjeformation.

Det är också sista rycket för övningen. På andra sidan fältet ställs fordonen upp på linje och rekryterna klättrar av fordonen med breda leenden. Med blandade känslor och vana händer gör de patron ur för övningen.

– Det känns sjukt. Det här var sista övningen jag hade, säger Tova Magnusson, rekryt från Kungsbacka.

Text David Carr & Viktoria Szakacs Foto David Carr

VINTERSOL

Vintersol är den regionala slutövningen för flera av förbanden i norra Sverige. I år deltog Helikopterflottiljen i form av Första helikopterskvadronen från Luleå, Artilleriregementet, A 9 med 92:a artilleribataljonen och I 19 med Norrbottens pansarbataljon.

500 DELTAGARE

A 9 och I 19 deltog med omkring 500 värnpliktiga rekryter som muckar i maj.

” Man mognar och vågar anta mer utmaningar än innan. ”

Storleksmässigt var årets Vintersol förvisso en blygsam övning jämfört med fjolårets arméövning Northern Wind. Men det var ingenting som de värnpliktiga tänkte på – det här var deras övning.

– Det känns bra att ha gått i mål men samtidigt lite tomt. Jag kommer aldrig mer vara i fält med det här gänget. Vi har ändå ganska kul tillsammans och har kommit varandra nära, säger Tova Magnusson.

Ett viktigt mål med övningen har varit att slipa den gemensamma förmågan mellan I 19

och A 9 för att ”leda in den indirekta elden på djupet”.

– Vintersol har gett oss ett bra grepp på vad våra befattningar innebär och hur vi passar in i helheten med artilleriet, säger Jesper Nillius, värnpliktig eldledare vid I 19.

Ebba Wettainen, signalist och förare vid artilleribataljonen, har som många andra gjort en personlig resa under grundutbildningen.

– Ja, man mognar och vågar

ta mer utmaningar än innan. Även om jag har gjort det innan så har utbildningen på A 9 stärkt mig ännu mer och jag känner att ingenting är omöjligt. Vill man så kan man.

– Jag har lärt mig mycket både om mig själv och om andra. Exempelvis hur man fungerar ihop i en grupp.

Sista rycket innan utbildningen slutar, hur känns det?

– Det är både vemodigt och skönt, skulle jag säga. Det är tråkigt att lämna polarna, men vi kommer försöka hålla kontakten. ◀

Pionjärplutonen vid I 19 har övat på fördröjande fältarbeten för att försvåra fiendens framfart. Bland annat genom att spränga fram isrännor i sjöar.

En "skadad" evakueras med helikopter. Att öva lokalt inom garnison nord ger stora övningseffekter med små insatser.

B-styrka. Delar av Första pansarskyttekompaniet vid I 19 vars kontinuerligt anställda bjöd på motstånd. I bild syns även Helikopterflottiljens helikopter 14.

Artillerilänken. I 19:s eldledningsgrupp utgör länken till artilleriet med sin eldledningsvagn 90. Från vänster: Jesper Nillius, Vilma Hagberg, Magnus Persson, Leo Rönnbäck och Rasmus Johansson Oskarsson.

Blandade känslor. Tova Magnusson, rekryt vid I 19, kände sig både lättad och vemodig vid övningens slut.

Samövning. Eldledaren Jesper Nillius från I 19 drog flera lärdomar av att arbeta tätt med Artillerisskolan och Artilleriregementet.

MATERIEL

MER ELD I MÅLET

Nu rullar nya grk-bandvagnar ut på övningar på allvar. De är en del av ett nytt system och innebär en markant förstärkning av arméns förmåga.

DEN MODERNISERING AV armén som pågår är ett måste för att kunna hantera de hot och utmaningar som ett förändrat omvärldsläge innebär. Arméns förmågan att leverera indirekt eld tog ett

stort steg framåt när Försvarets materielverk formellt överlämnade granatkastarpansarbandvagn 90 (Grkpbv90) till P4, P7 och I19 i september förra året. Skaraborgs regemente var först ut med att utbilda värnpliktiga besättningar på systemet. En pluton med fyra vagnar och stödfunktioner har utbildats på regementet och har nu gått in i den avslutande delen av övningsserien. Nästa år startar de övriga regementena sina

utbildningar.

– Vi startade utbildningen på själva vagnen så fort grundutbildningen var klar. Vi hade en första skjutperiod innan jul, men nu går vi in i en stegrande övningsperiod för plutonen och ska skjuta mycket under längre perioder i fält.

– Det är ju inte bara en ny vagn utan ett helt nytt system. Det är få förunnat att vara med och införa något sådant i Försvarsmakten. säger Simon

Förmågehöjare. Bandvagnarna bygger på stridsfordon 90, vilket ger hög uthållighet och ett bra skydd för personalen.

Ask, plutonchef för den granatkastarpluton som utbildas på P4. Han välkomnar det nya systemet och pekar på flera fördelar med det.

– Det är en avsevärd förmågehöjning jämfört med det system vi hade tidigare. Framförallt kommer vi lättare att kunna understödja den typ av strid en pansarbataljon bedriver. Vi kommer att kunna gruppera och omgruppera snabbare, vi kan skjuta flera granater i ett eldöppnande då vagnen har två

eldrör jämfört med det tidigare systemet som bara har ett.

Grunden i systemet är ett stridsfordon 90-chassi vilket också ger bättre uthållighet avseende både stridsvärde och skydd för personalen. Komplexiteten i övningarna för plutonen stegas nu under våren för att kulminera under den planerade övningen Aurora 20.

RULLADE GENOM FALUN

VÅRENS ÖVNINGSSERIE inleddes med ett blixtpbesök

i Falun en fredageftermiddag i februari där förvånade invånare fick se en avlastad grkpbv-pluton förflytta sig genom staden. Slutmålet var Falu skjutfält och skarpskjutning inför nyfikna journalister. Efter genomförandet åkte plutonen vidare till Älvdalen för att fortsätta förmågeuppbyggnaden inför den planerade försvarsmaktsövningen och framtida uppgifter. ◀

Text & foto Joakim Elovsson/P4

”Vi kommer att kunna gruppera och omgruppera snabbare och skjuta flera granater i ett eldöppnande.”

Dubbelt upp. Tack vare att vagnarna har två eldrör istället för ett, som i tidigare system, kan de skjuta fler granater.

**VARJE DAG BLIR DEN SVENSKA
CAMPEN I MALI UTANFÖR
TIMBUKTU, CAMP NOBEL, LITE
ENKLARE OCH LITE TRÄNGRE.
BEKVÄMLIGHETER FÖRSVINNER,
UTRYMMEN KRYMPER. I MAJ
SKA HELA CAMPEN VARA BORTA.
NEDPACKAD I LÅDOR OCH
CONTAINRAR.**

*Text Christoffer Hökmark/Pio Mali 11
Foto Joel Thungren/Stridsfotoavdelningen*

DEN STORA

APA
03

FLYTTEN ▶

DET ÄR Trängregementet i Skövde som ansvarar för insatsen Mali 11, med hjälp av personal från bland andra LV6, P4 och I19.

Huvuduppgiften för Mali 11 skiljer sig markant från de tidigare insatserna i området, som har bestått av ISR-förband, kvalificerade spanings- och underrättelseförband. Detta är nu avvecklat och istället förbereder den svenska kontingenten för kommande styrkebidrag till FN-insatsen Minusma.

NY FÖRLÄGGNING I GAO

EN AVGÖRANDE DEL i att förbereda ett nytt svenskt styrkebidrag till insatsen är att omstrukturera Camp Nobel vid Timbuktu och bygga upp en ny förläggning på Camp Castor i området Gao. Därmed har en komplicerad och utmanande uppgift tagit vid som bara kan mätas med den uppgift Göta ingenjörregemente, Ing 2, löste 2014 då de upprättade Camp Nobel.

Varje efterföljande insats har successivt förbättrat förläggningen och utökat dess bekvämligheter. Ständigt grävt och förbättrat. Nu river alltså "trängarna" på Mali 11 ner den förläggning de själva bor på och får därmed varje morgondag att bli något lite bistrare än gårdagen. Sakta men säkert sågas den gren som förbandet sitter på av.

– Omfattningen av den här operationen är sällsynt i Försvarsmakten. Den pågående insatsen arbetar med upprätthållande av säkerheten i området samtidigt som en hel förläggning flyttas 40 mil i östlig riktning genom en öken.

En liknande operativ förflytt-

FOTO FÖRSVARSMAKTEN

KOMPLEXT I KUBIK

Avvecklingsledare Per Gedeck förklarar varför Mali 11 är en särskilt utmanande insats. "De tre huvudprocesserna för Mali 11 är avveckling, Force Protection (skydd av den egna personalen, reds. anm.) och vidmakthållande. Dessa processer är i sig naturligt motverkande, och är det som gör uppdraget komplext. Avveckling av personal och materiel får påverkan på Force Protection och möjlighet att vidmakthålla logistik och stridsvärde. Förbandet balanserar ständigt de tre processerna för att kunna upprätthålla ett tillräckligt gott egenskydd och stridsvärde samtidigt som avveckling genomförs."

ning gjordes på Balkan under 90-talet, men utöver den får man gräva djupare i historieböckerna, berättar Mattias Söderberg som är kontingentschef för Mali 11.

Uppgiften kan te sig övermäktig och vore det nog också om den inte varit möjlig att bryta ner i flera skeden. Varje vecka är noga planerad med tydliga målsättningar. Tillsammans utgör de delar av ett intrikat flödesschema som anger hur varje aktivitet hänger samman och måste slutföras

Lastmästaren riktar pålastningen av en container i ett transportflygplan av typen C-17, från en så kallad K-loader – ett slags lastmaskin.

Två skyttesoldater tar en paus i rivningen för att gå igenom de senaste direktiven om hur materielen ska packas. Enklare ansiktsmasker bärs för att skydda mot damm under rivningsarbetet.

Förbandet destruerar – skjuter upp eller spränger – ammunition som inte ska hem till Sverige eller till nästa förläggingsplats i Gao. Det sker exempelvis då ammunitionen har tappat i kvalitet efter lång förvaring i det hårda Mali-klimatet.

Som logistikgruppchef är Izabella en av dem som ser till att logistikflödet flyter på och att förbandet löser sin uppgift.

Pansarskott hör till den typ av ammunition som inte tas hem till Sverige eller flyttas till nästa förläggningsplats.

Rökhandgranater skapar en effektiv skärm. Här sprängs de dock utan annat syfte än destruktion av granaterna.

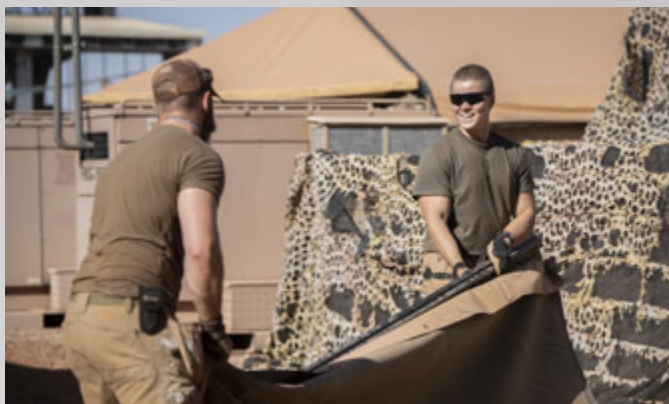
i rätt ordning. Marginalerna är små och en försening kan leda till att en container inte fylls i tid, med påföljden att en flygtransport blir försenad eller får åka halvtom.

– Vår uppgift handlar om att producera gods för flyg- eller multimodal transport, transporter som nyttjar flera transportsätt, i detta fall lastbil och båt. Utmaningen ligger i att harmonisera avvecklingsplanen med transportplanen.

– Ska tidplanen hålla måste vi utnyttja varje transport maximalt. Samtidigt måste det göras med eftertanke då en del av materielen behövs för att vi ska kunna fortsätta avveckla, säger David Åqvist, planeringschef.

MED LASTBIL, BÅT OCH FLYG

DET MESTA AV materielen transportereras till Sverige och Norge, på landsväg genom öknen och sedan med båt till Sverige. Materiel som är skyddsvärd eller på andra sätt känslig flygs hem till Sverige eller vidare till Gao beroende på om

Tälten rivs, saneras och packas för vidare transport.

den ska användas av kommande styrkebidrag eller ej. Flygvapnet understödjer transportererna med C-130 Hercules under perioden. Det berättar Per Gedeck, ställföreträdande kontingentschef och tillika avvecklingsledare.

Parallellt med omstruktureringen av Camp Nobel måste förbandet säkerställa att arbetet kan fortgå säkert. Säkerhetsläget i Mali är fortsatt en utmaning och även om huvuduppgiften är att omstrukturera Camp

Nobel får styrkan inte tappa besittningen av terrängen runt den internationella supercampen.

Under den här missionen är det logistiksoldaterna som sköter huvuduppgiften, inte skyttesoldaterna som det annars brukar vara. Men i den här ensemblen har vi inte huvudroller och biroller utan hjälps alla åt att lösa vår gemensamma uppgift, säger Mattias Söderberg. ◀

NYKONFIRMERADE SOLDATER BRÖT KAPELLET

Till skillnad från mycket annat som rivits på Camp Nobel är kapellet speciellt. Det går inte

att riva som vilken byggnad som helst, utan kräver en särskild ceremoni, en så kallad de-

konsekrering. Den markerar slutet för byggnaden som ett heligt rum i kyrklig mening. Förutom böner och bibelläsning innebar dekonsekreringen att det sista ljuset i kapellet släcktes och altaret bars ut.

Kapellet har varit en naturlig och viktig samlingspunkt för många av de svenska soldaterna i Mali-insatserna. En plats för lugn

och ro, reflektion och bön. Under Mali 11 valde också tio soldater att konfirmera sig. Två av dem var tidigare inte döpta utan gjorde även detta i kapellet strax före konfirmationen. Kontingentspastor Mats Almgren var den som tog initiativet och bjöd in de blivande konfirmanderna till veckovisa samtalsträffar där stora och ibland

svåra frågor om livet, kyrkan och kristen tro diskuteras.

De färskna konfirmanderna spelade en central roll i dekonsekreringen av kapellet. Knappt hade de på allvar trätt in i svenska kyrkan förrän de alltså fick delta i den speciella och mycket ovanliga ceremonin, som så att säga tog kapellet ut ur svenska kyrkan.

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

Kontingentspastor Mats Almgren höjer kalkan för en sista nattvard på Camp Nobel.

AURORA 20 FLYTTAS FRAM

FÖRSVARSMAKTEN BESLUTADE den 3 april att flytta fram genomförandet av försvarsmaktsövning Aurora 20, som var planerad att genomföras under maj. Orsaken är den pågående covid 19-pandemin.

– Påfrestningarna på samhället är just nu stora. Därför är det självklart och naturligt att Försvarsmakten anpassar sin verksamhet, säger Johan Svensson som är Försvarsmaktens produktionschef.

Att övningen inte kommer att genomföras i år innebär att ingen värnpliktig personal kallas in till repetitionsutbildning. Även Hemvärnets deltagande i övningen utgår för att Hemvärnet ska kunna fortsätta upprätthålla beredskap men också för att kunna ge stöd till samhället. Landets värnpliktiga är just nu i slutet av sin utbildning, därför kommer viss övningsverksamhet ändå att

genomföras, men i betydligt mindre utsträckning.

– De värnpliktiga har gett oss – och Sverige – nästan ett år av sin tid och måste få avsluta utbildningen på ett bra sätt. Dels för sin personliga del, men framförallt för att de ska kunna bidra till försvaret av Sverige. Vi återkommer med mer information om det, säger Johan Svensson.

TOTALFÖRSVARSOVNING 2020

PLANERINGEN AV försvarsmaktsövningen har pågått under flera år. Flera myndigheter och många andra länder var tänkta att medverka i Aurora 20, dessutom ingick delar av den stora Totalförsvarsövning 2020.

Vad avser Totalförsvarsövning 2020 har Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap beslutat att de moment som

var planerade att genomföras i samband med Aurora utgår, alternativt omplaneras. Totalförsvarsövningens kvarvarande övningsaktiviteter under året analyseras och förändringar av genomförandet beslutas inom kort.

– Vi uppskattar att så många länder, myndigheter och organisationer velat medverka i övningen och hoppas att de kan delta vid ett annat tillfälle, säger Johan Svensson.

När Aurora 20 kan genomföras är i skrivande stund inte klart.

– Nu fokuserar Försvarsmakten på stödet till samhället och att upprätthålla Sveriges beredskap och säkerhet, vilket är än viktigare när samhället är sårbart och utsatt för stor påfrestning, säger Johan Svensson. ◀

Försvarsmakten/Högkvarteret

Johan Svensson är Försvarsmaktens produktionschef.

.. NÄR ÖVNING BLIR VERKLIGHET

Ett sjukhuskompani sätter upp tält för extra vårdplatser vid Östra sjukhuset i Göteborg.

I maj skulle den största totalförsvärsövningen i Sverige sedan 1987 ske. Den skulle engagera tusentals personer från såväl civila myndigheter som näringsliv, och samarbeta nära med militära resurser. Men den 4 april stod det klart att övningen ställs in, på grund av covid-19-pandemin.

VERKLIGHETEN HAR drivit utvecklingen åt ett högst oväntat håll. Ett håll där delar av totalförsvaret verkligen sätts på prov. Inte av en skarp övningsledning, utan av ett muterat virus som hotar med gränslös smittspridning och i somliga fall svår sjukdom och död.

Spelplan saknas och scenariot är allt annat än givet.

Syftet med alla vidhängande skeenden i den nya verkligheten är inte att öva och utveckla vår totalförsvärsförmåga. Nu är det på riktigt och syftet att upprätthålla samhällets grundläggande funktioner och minimera antalet dödsfall.

Försvarens arbete spelar en viktig roll i detta. Både som stöd till civilsamhället och för att upprätthålla förmågan till militärt försvar.

Här svarar Peter Öberg på ledningsstaben på tre frågor om hur virusutbrottet har påverkat Försvarens arbete, vad myndigheten har gjort och hur samarbetet med civila aktörer sker.

Hur agerade Försvarens arbete när utbrottet av det nya coronaviruset blev känt?

– Försvarens arbete följde, och följer, händelseutvecklingen mycket noga.

– Vi påbörjade planering tidigt för att kunna hantera olika händelseutvecklingar som kan påverka Försvarens arbete, beredskap, insatser, stöd till samhället och verksamhet i övrigt.

– Planeringen har utvecklats över tid och Försvarens arbete har vidtagit en rad åtgärder bland annat för att skydda sin personal, och därmed Försvarens arbete, beredskap och förmåga att genomföra nödvändiga operationer.

Hur har utvecklingen påverkat Försvarsmakten?

– Försvarsmaktens beredskapsuppgifter och insatser fortsätter enligt ordinarie rutin.

En del övningsverksamhet har påverkats och vissa övningar har ställts in, på grund av införda rekommendationer av Folkhälsomyndigheten och regeringen. Försvarsmakten har också påverkats vad gäller reserekommendationerna. Exempelvis har vi ställt in alla

” Försvarsmakten ser dagligen över vilka resurser som finns tillgängliga för att stödja samhället i situationer kopplade till covid-19. ”

ledighetsresor för personal i insats och för värnpliktiga, både nationella och internationella resor. Besök har vi fått begränsa kraftigt.

Försvarsmakten omfördelar mycket resurser för att kunna ge stöd till samhället i olika former. Vi ser dagligen över vilka resurser som finns tillgängliga för att stödja samhället i situationer som uppstår till följd av covid-19. De uppgifterna läm-

nar vi sedan över till Socialstyrelsen som fattar beslut om hur de resurserna ska fördelas och var de ska placeras. Det handlar om sådant som transporter, sjukvårdsresurser, laboratorieingenjörer.

Hur sker Försvarsmaktens samarbete med civila aktörer?

– Försvarsmakten har dagliga möten och koordineringar med MSB och Socialstyrelsen.

Hemvärnspersonal har bidragit med många skiftande kompetenser i upprättandet av vårdplatser på flera håll i landet.

JIMMY CROONA/STRIDSFOTOAVD.

På regional och lokal nivå sker löpande kontakt och samarbete mellan militärregionerna, förband, länsstyrelser, regioner och andra regionala och lokala aktörer. ◀

Text **Henrik Lundqvist**
Rådmark/Leds Komm

CIVILSTÖDET

Så stöttar Försvarsmakten civilsamhället

- » Sjukvårdsresurser i form av vårdplatser och intensivvårdplatser på Stockholmsmässan i Älvsjö och vid Östra sjukhuset i Göteborg.
- » 2000 skyddsmask 90 har lämnats över till Region Stockholm.
- » Militära tält vid sjukhus i Trollhättan, Motala, Linköping, Norrköping och S:t Görans sjukhus i Stockholm.
- » Stöd med transport och uppsättande av Socialstyrelsens mobila sjukvårdsmodul till Region Skåne.
- » Sjukhusmateriel till Södertälje sjukhus.
- » Två laboratorieingenjörer till Folkhälsomyndigheten.

Se information på forsvarsmakten.se under *Så påverkas Försvarsmakten av coronaviruset.*

JIMMY CROONA/STRIDSFOTOAVD.

80 containrar med sjukvårdsutrustning fraktades från Göteborg till Stockholm inför bygget av sjukvårdsplatserna i Älvsjö.

RICKARD TÖRNHJELM/STRIDSFOTOAVD.

LIVRÄDDANDE

80 CONTAINRAR SJUKVÅRDSMATERIEL LÄMNADE GÖTEBORG DEN 21 MARS. ELVA

Text Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm Foto Stridsfotoavdelningen

SAMARBETE

JIMMY GROON/STRIDSFOTOAVDELNINGEN

DAGAR SENARE STOD SJUKHUSET PÅ STOCKHOLMSMÄSSAN REDO FÖR 600 PATIENTER.

ORDERN VAR INTE alls oväntad. Ellinor Funegård Viberg och hennes kollegor på Fältsjukhuset i Göteborg hade redan insett åt vilket håll det lutade.

– Vi hade ju sett hur corona-situationen utvecklades och någon vecka innan vi fick ordern att bygga upp ett fältsjukhus på Ärna i Uppsala hade vi förstått att vår hjälp skulle efterfrågas. Därför var vi förberedda.

Ellinor är anestesisjuksköterska. När sjukhusutrustning som ventilatorer, sprutpumpar och övervakningsmonitorer packades och lastades in i lastbilar på Försvarsmedicincentrum den 21 mars, hade hon varit heltidsanställd i Försvarsmakten i fyra veckor. Nu var hon redan på väg in i en skarp insats. Och det av ett slag hon aldrig hade kunnat föreställa sig.

UTBILDAR VÅRDPERSONAL

MEN DET BLEV inte på Ärna i Uppsala, utan i Älvsjö i Stockholm – ordern hade ändrats under transporten från Göteborg. Den 25 mars kliver hon in i den

Salarna har plats för tio sängar vardera, har givetvis tolett, dusch och anslutningar för syrgas. Svarta skynten ovanför väggsektionerna skyddar mot smittspridning.

Lars Rask från militärregion mitt är operationsledare och har lett samordningen mellan alla resurser i samband med uppbyggnaden av sjukhuset.

JIMMY CROONÅ/STRIDSFOTOÅVD.
HAMPIUS HAGSTEDI/STRIDSFOTOÅVD.

JONAS HELMERSSON/STRIDSFOTOÅVD.

Ellinor Funegård Viberg, narkossjuksköterska på Försvarsmedicincentrum, undervisar civila sköterskor i den sjukvårdsutrustning som Försvarsmakten bidrar med.

I Stockholmsmässans program stod det trädgårdsmässa för vecka 13. Istället blev det sjukhus för 600 patienter.

JIMMY CROONÅ/STRIDSFOTOÅVD.

JIMMY CROONÅ/STRIDSFOTOÅND.

Kronprinsessan Victoria och prins Daniel besökte Stockholmsmässan medan bygget pågick. "En fantastisk insats", kommenterade kronprinsessan.

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTOAVD.

Försvarsminister Peter Hultqvist besökte Stockholmsmässan.

gigantiska A-hallen på Stockholmsmässan. Här ska hon lära sjukvårdspersonal att hantera den utrustning som Försvarsmakten har bidragit med. Hon kommer att möta alltifrån fysioterapeut- och sjuksköterskestudenter till läkarkandidater och anestesiläkare. De flesta är unga, oerfarna. Och oerhört angelägna om att hjälpa.

Hur länge mässhallen kommer att vara hennes arbetsplats vet hon inte. Det vet ingen.

Men sedan ett par dagar pågår här en febril aktivitet – i ena änden byggs vårdrum med toaletter, duschar och syrgas. I andra änden packar Försvarsmaktens personal upp utrustningen som Ellinor varit med om att lasta några dagar tidigare, och som ska bidra med 30 intensivvårdplatser och ett stort antal vanliga vårdplatser.

STÖD I HELA LANDET

TILLSAMMANS MED hemvärnspersonal, civil personal från fastighetsbolaget Locum och inhyrda hantverkare bygger man ett komplett sjukhus med 600 vårdplatser på bara drygt en vecka.

Det är inte bara i Stockholm som Försvarsmakten stödjer

JIMMY GROON/STRIDSFOTOAVD.

En stor bredd av kompetenser har krävts för att färdigställa sjukhuset.

Socialstyrelsen fattade beslutet om att etablera ett tillfälligt sjukhus på Stockholmsmässan.

det civila samhället. Även i Göteborg har det skapats vårdplatser och runt om i landet sätter myndighetens personal och frivilliga upp tält utanför sjukhus.

När det tillfälliga sjukhuset i Stockholm öppnar den 2 april är Ellinor kvar. Hon och hennes kollegor fortsätter att utbilda personal. Hittills bara ett 40-tal. Det måste bli många, många fler, säger Ellinor, påtagligt gripen av hela situationen.

– Jag har varit på två utlandsinsatser som soldat och som narkosköterska. Men det här är något helt annat. ◀

Försvarsmedicincentrum bidrar framför allt med utrustning för intensivvård, som ventilatorer och övervakningsmonitorer.

Under sitt besök konstaterade ÖB Micael Bydén att "vårdplatserna här kan komma att bli skillnaden mellan liv och död för många".

JIMMY CROONA/STRIDSFOTOAVD.

FAKTA VÅRDPLATSER PÅ STOCKHOLMSMÄSSAN

»»» **Antal Vårdplatser:** 600, varav Försvarsmakten bidrar med utrustning till 40

»»» **Antal IVA-platser:** 100, varav Försvarsmakten bidrar med utrustning till 30

»»» **Tid för uppbyggnad:** 1 vecka

»»» **Bidragande förband:** Försvarsmedicincentrum, Trängregementet, Mellersta militärregionen och 26:e hemvärnsbataljonen

»»» **Civila aktörer:** Locum fastighetsbolag, Region Stockholm, Socialstyrelsen

FAKTA VÅRDPLATSER VID ÖSTRA SJUKHUSET, GÖTEBORG

»»» **Antal vårdplatser:** 50

»»» **Antal IVA-platser:** 20

»»» **Tid för uppbyggnad:** tre dagar (de 20 IVA-platserna)

»»» **Bidragande förband:** Försvarsmedicincentrum, 43:e Hemvärnsbataljonen, Trängregementet, Marinbasen, Luftvärnsregementet, Luftstridsskolan, Säkerhetskompani sjö

»»» **Civila aktörer:** Västra Götalandsregionen, Sahlgrenska universitetssjukhuset samt Östra sjukhuset

JIMMY CROONA/STRIDSFOTOAVD.

HAMPUS HAGSTEDT/STRIDSFOTOAVD.

Försvarsmakten har bidragit med utrustning främst för intensivvård till sjukvårdsplatserna på Stockholmsmässan.

Hemvärnspersonal har hjälpt till med allt från att bära och bädda till att snickra och installera el och vatten.

HAMPLUS HAGSTEDT/STRIDSFOVAID.

Socialstyrelsens krisberedskapschef
Johanna Sandwall och hennes
ställföreträdande, Taha Alexandersson.

CIVIL KRISLEDNING

Socialstyrelsen får stöd av Försvarsmakten som organiserar och delvis bemannar en stab för att klara utmaningarna som coronakrisen innebär.

Sedan virusutbrottets första veckor stöttar Försvarsmakten flera civila aktörer runt om i landet. Försvarsmakten har till exempel hjälpt till att bygga mottagningstält utanför sjukhus, sköta transporter och bygga upp två fältsjukhus. Myndig-

högkvarter och MSB.

– Vi formerar oss fortfarande tillsammans med Socialstyrelsen i krisorganisationen. Staben och arbetssätten byggs upp samtidigt som vi arbetar. I går tog vi till exempel fram ett nytt koncept för mötesstruktur som vi nog kan börja jobba i redan i morgon. Vi gör om saker hela tiden, säger överstelöjtnant Johan Falkholt.

Socialstyrelsen ser löpande över sina stödbehov. Hur insatsen ska se ut och vilken typ av stöd och vilka kompetenser

att bygga upp ledningsrum, infrastruktur och it-stöd. Det har gått imponerande snabbt, säger Martin Järvinen, som arbetar med lägesanalys.

POSITIV ANDA

HAN VAR EN AV de första att förstärka sektionen för lägesanalys. Fyra dagar senare hade den utökats till cirka tio medarbetare, personer som kommer från sjukvården och andra myndigheter.

– Personalen här är mycket glada att vi är på plats och att

”I går tog vi till exempel fram ett nytt koncept för mötesstruktur som vi nog kan börja jobba i redan i morgon.”

heten stödjer även Socialstyrelsen med stabspersonal för effektiv ledning.

I STÄNDIG UTVECKLING

INSATSEN LEDS AV överstelöjtnant Johan Falkholt från Militärhögskolan Karlberg. Till sin hjälp har han sex kollegor och personal från Försvarsmaktens

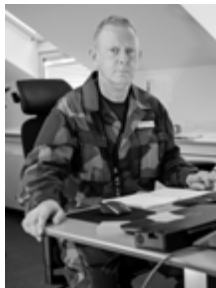
stödande personal bör ha, kan därför komma att förändras. I början av april fattade Försvarsmakten beslut om att stödja med personal fram till och med sista juni. Vid behov finns det ytterligare ett 20-tal anställda på Karlberg som är redo att med kort varsel byta arbetsplats.

En av dem som redan gjort det är kapten Martin Järvinen, till vardags mentor till kadetter på Militärhögskolan Karlberg.

– På tre veckor har Socialstyrelsen byggt upp en stor krisledningsstab på 30–50 personer. I det arbetet har det ingått

vi stöttar, och vi har tagits väl omhand i en positiv atmosfär, säger Martin Järvinen. ◀

*Text Niklas Englund/
Militärhögskolan Foto
Mikael Wallentin Åström/
Försvarsmakten*

Martin Järvinen (t.v.) är en del av Försvarsmaktens stabsstöd till Socialstyrelsens krisledningsstab, med anledning av covid-19 och coronaviruset. Johan Falkholt (t.h.) leder insatsen.

FATTAR INGA BESLUT

Försvarsmakten stödjer Socialstyrelsen enligt stödförordningen 2002:375. I den definieras hur personal från Försvarsmakten ska bete sig när de stödjer andra myndigheter. Det innebär till exempel normalt att stödande personal inte får agera myndighetsutövande, alltså att personalen inte ska handlägga ärenden eller ta beslut.

ALLTID MILJÖSMART

Försvarsmaktens miljöarbete sträcker sig 30 år tillbaka. I många fall har myndigheten varit drivande inom området och även under stora övningar står miljön i skarpt fokus.

MÅLET ÄR KLART. Försvarsmaktens miljöpåverkan ska vara noll. Det säger Björn Almqvist, som var miljöansvarig under försvarsmaktsövning Aurora 17 och även är det för den nu framflyttade Aurora 20.

– Det kan tyckas vara ett strängt mål, nästan omöjligt. Men för oss finns inget annat, säger han.

Hur arbetar Försvarsmakten för att minimera miljöpåverkan?

– I mark och miljöfrågor arbetar vi i olika segment. Det viktigaste handlar om utbildning. Samtliga övningsdeltagare får utbildning i mark- och miljöarbete och det regelverk vi har att utgå ifrån.

– De får instruktioner och anvisningar om hur de ska agera om en mark- eller miljöolycka skulle inträffa. Hur fungerar organisationen i sådan fall, vad säger regelverken och lagen?

– Mitt främsta fokus har legat på att få till det här utbildningspaketet ordentligt, med målet att alla verkligen ska förstå vad som gäller.

Kan du ge något exempel?

– Om en soldat tankar ett fordon i fält och spiller, så att det går ner i jorden. Då ska det inte finnas några tveksamheter om hur det ska tas om hand. Varje förband har dessutom utrustning för att själva kunna omhänderta sådant spill. De ska veta hur utrustningen används, och hur och till vem olyckan ska anmälas.

– Det gäller även om det skulle inträffa en större olycka, exempelvis om en av våra tankbilar skulle välta och börja läcka. I ett sådant fall får vi ta hjälp av räddningstjänsten också.

Björn Almqvist understryker

Försvarsmakten placerar sig i år på plats 24 av 381 på Sustainable Brand Index – som listar Sveriges mest hållbara varumärken.

Björn Almqvist,
miljöansvarig
Aurora20.

hur det ska städas efter varje förbandsdel efter en paus eller när man lämnar en förläggingsplats). Där framgår också hur städningen ska rapporteras.

Exempelvis ska alla tomhylsor plockas upp och större ammunition ska räknas in.

– Men det är sällan vi skjuter skarpt eller med lösskjutningsanordning på civil mark. Oftast planerar vi övningsmomenten så att de sker i våra egna övningsområden.

Hur säkerställer ni att städning sker på ett korrekt sätt?

– Särskilt utbildade förbandsinstruktörer följer ständigt förbanden och enheterna och styr dom i rätt riktning, och vi dokumenterar alltid platsen både före och efter så att vi har bra koll på hur området ser ut.

Försvarsmakten använder också så kallade restriktionskartor med information om känsliga områden, allt ifrån naturskyddsområden, vattentäkter, områden med ljudkänsliga djur med mera. Under Aurora 17 användes för första gången en digital karta i surfplattor och telefoner. Verktuget ger alla inblandade en ständigt uppdaterad överblick över de områden vi kan eller inte kan röra oss i, och där olyckor inträffat.

– Det här verktyget gör oss både noggrannare och snabbare och hjälper oss mot målet att det aldrig ska ske en olycka. ◀

” Försvarsmaktens miljöpåverkan ska vara noll. Det kan tyckas vara ett strängt mål. Men för oss finns inget annat. ”

att Försvarsmaktens övergripande miljöorganisation är avgörande för allt miljöarbete och att den behöver medvetandegöras genom hela organisationen.

– Det gäller särskilt i dessa tider, när miljöfrågan är uppmärksammas på alla nivåer i samhället. Då vill vi förstås också visa upp vårt omfattande miljöarbete.

Under övningar på civil mark uppstår väldigt sällan miljö-

skador och den överhängande delen av miljöpåverkan som sker är begränsade skador på mark. Det kan handla om att någon kör upp en väg eller ett dike med en stridsvagn eller ett stridsfordon. Men då återställs det alltid efteråt.

– Oftast återställer vi vägen eller diket så att det är bättre efteråt än före skadan, säger Björn Almqvist.

Det är reglerat i övningsorden och där framgår också

CIVIL I DE

FÖRSVARSMAKTEN SKULLE INTE FUNGERA UTAN

EN TREDJEDEL AV Försvarsmaktens kontinuerligt tjänstgörande är civila och spelar en avgörande roll för den militära delen av verksamheten. Du hittar dem i alla delar av organisationen och på alla nivåer. På senare år har dessutom andelen civilanställda ökat. Dels som en konsekvens av Försvarsmaktens växande behov av personal med kompetenser inom allt bredare områden, dels på grund av att tjänster som tidigare tillsattes av militärer nu bemannas av just civilt utbildade personer.

Möjligheter för civilanställda att utvecklas

och göra civil karriär i Försvarsmakten förbättras löpande. Catarina Hanell berättar att chefsutvecklingsenheten inom myndigheten just nu bedriver ett arbete som ska tydliggöra civila karriärvägar.

– Man ser också över LOK, programmet för livs- och karriärval, för att vässa verktyget och för att stimulera personal att stanna i Försvarsmakten. Det ska även bli enklare att söka medel för fortbildning, säger hon.

Catarina Hanell fortsätter att rada upp exempel på hur Försvarsmakten arbetar för att ge

FELICIA MURKES
HÄSTSKÖTARE

ANDREAS NILSSON
BIBLIOTEKARIE

JOAKIM ERICSSON
ARBETSLEDARE

T GRÖNA

CIVILANSTÄLLDA. OCH BEHOVET AV DEM ÖKAR.

civilanställda liknande möjligheter till karriär som militär personal har, och konstaterar att det behöver bli ännu mer attraktivt att arbeta som civil inom myndigheten.

– Det råder hård konkurrens på arbetsmarknaden, inte minst inom it och tekniska yrken. Försvarsmakten måste vara en attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera och behålla nödvändig kompetens, säger hon.

GEMENSAM DRIVKRAFT

Här får du träffa sex personer som har valt en

civil karriär i Försvarsmakten. Deras roller är vitt skilda, men samtliga framhåller att de drivs av den uppgift vi alla ytterst jobbar för – att försvara och bevara Sverige som vi känner det. ◀

■ Antal civilanställda ■ Totalt antal anställda
Avser kontinuerligt tjänstgörande

THERESE MIKAELSSON
LABORATORIECHEF

HANNA SEHLBERG
SÄKERHETSMATERIELTEKNIKER

JOHANNES LJUNGGREN
MILJÖHANDLÄGGARE

ETT JOBB I HÄSTVÄG

**FELICIA MURKES, HÄSTSKÖTARE
Livgardet, Stockholm**

”VI HAR UNGEFÄR 70 hästar här på kaval-
lerikasernen och är 20 hästskötare. Jag
kom hit för sju månader sedan, direkt efter
gymnasiet där jag utbildade mig till just
hästskötare.

Just nu är det ett något av ett drömjobb.
Inte bara för att jag får hålla på med häs-
tar, utan också för att det ger en inblick i
Försvarmakten och den militära verksamhe-
ten, något som jag länge varit intresserad av.

Jämfört med andra jobb jag har haft är
detta väldigt annorlunda. Bland annat är det
lite striktare på vissa sätt. Och en del av dem
som går ridkursen har inte lika mycket erfä-
renhet av hästar som man har på andra stall.
Det kan ibland vara lite utmanande, att vi
måste vägleda vissa mer på en civil ridskola.
Samtidigt är det en av de roligaste grejerna
med jobbet då jag älskar att förmedla min
kunskap.

Jämfört med många andra stall är det även
en väldigt stor verksamhet, det är mycket
folk i stallet hela tiden. Sedan är det väldigt
annorlunda – och roligt – att hästarna an-
vänds i paradtjänst.

Det bästa med att jobba inom
Försvarmakten är nog att jag lär mig mycket
om försvaret – begrepp, om verksamheten
och vad man gör på övningar – saker som jag
inte alls hade koll på innan. Och att jag får
jobba med människor som inte bara är här
för hästarna och ridning.

Och det bästa med att jobba som just häst-
skötare är förstås hästarna, att få vara med
dem, ta hand om dem och att få rida.

Även om jag trivs väldigt bra här har jag
funderat på att utbilda mig till cybersoldat.
Jag är väldigt intresserad av it och tror att
det skulle passa mig bra. Men än så länge har
jag inte bestämt mig.”

VARFÖR INTE ETT CIVILT JOBB?

”Jag hörde att det fanns jobb här som
hästskötare, vilket jag just då utbildade
mig till. Och så jag gillar att vara en del
av den militära verksamheten.”

”JUST NU ÄR DET
ETT NÅGOT AV
ETT DRÖMJOBB. INTE
BARA FÖR ATT JAG FÅR
HÅLLA PÅ MED HÄSTAR,
UTAN OCKSÅ FÖR ATT
DET GER EN INBLICK
I FÖRSVARMAKTEN
OCH DEN MILITÄRA
VERKSAMHETEN.”

KARRIAR

” UTMANINGEN SOM CIVILANSTÄLLD LIGGER TILL STOR DEL I ATT FÅ TILLGÅNG TILL RÄTT FORUM OCH ATT FÅ VARA EN DEL AV DE SAMTAL SOM BERÖR MINA ARBETSUPPGIFTER. ”

KUNSKAPSLYFTARE

ANDREAS NILSSON, BIBLIOTEKARIE Sjöstridsskolan, Karlskrona

”JAG HAR UTVECKLAT verksamheten från att bara bestå av bokutlåning till att även driva marinens pedagogiska utvecklingsarbete, och även själv genomföra utbildningar. I dag är jag chef för sektionen lärandestöd och pedagogisk utveckling.

I jämförelse med andra arbetsplatser jag varit på är personal på Sjöstridsskolan och i marinen väldigt drivna och intresserade av sitt arbete. Man vill gärna bidra i utvecklingen av sin del av marinen. Det skapar goda förutsättningar både för individen och för helheten, så att vi kan nå bra resultat.

Utmaningen som civilanställd ligger till stor del i att få tillgång till rätt forum och att få vara en del av de samtal som berör mina arbetsuppgifter. De flesta av mina civilanställda kollegor tycker att Försvarsmakten är en bra arbetsgivare, men det finns även viss frustration över att inte få bidra med all sin kompetens, eftersom du inte är en del av kärnprofessionen – den militära verksamheten.

Det finns naturligtvis viktiga skillnader mellan den militära delen och de stödjande civila delarna. Samtidigt är det kanske inte alltid inom det militära som kunskapen om vad den civila kompetensen kan erbjuda finns. Jag tror att civilanställda och militär personal behöver mötas för att se det. Att jag själv har fått den möjligheten av min närmaste chefer tror jag har resulterat i att min verksamhet idag stödjer betydligt fler än vad som annars hade varit fallet.”

VARFÖR INTE ETT CIVILT JOBB?

”Redan på anställningsintervjun insåg jag att mitt uppdrag som bibliotekarie skulle vara så mycket större än att bara låna ut skönlitteratur. Jag är väldigt glad för möjligheten att få arbeta i och för Försvarsmakten och bidra till helheten.”

SPINDEL I NÄTET

JOAKIM ERICSSON, ARBETSLEDARE
Försvarsmaktens centrallager, Arboga

”JAG ÄR ARBETSLEDARE och ser bland annat till att lagerpersonalen gör rätt saker utifrån vårt varierande behov. Vi hanterar framför allt mängdmateriel, alltså kläder och annan personlig utrustning. Men också mycket annat som behövs ute på förbanden över hela Sverige.

Jag gillar variationen i jobbet och att det hela tiden händer saker. Det kan exempelvis vara en inleverans som inte är komplett, och som kräver en del detektivarbete innan den kan hanteras vidare i logistikkedjan. Och även om jag som arbetsledare sitter mycket vid datorn rör jag mig en hel del ute ‘där det händer’, så att säga.

När jag började här för nio år sedan var jag inhyrd och efter ett halvår fick jag chans att bli anställd direkt av Försvarsmakten. Alla här på centrallagret är civilanställda, så i vardagen är det inte så påtagligt att vi är en del av en militär organisation.

Det bästa med anställningen – utöver själva tjänsten – är nog de tre fystimmarna, eftersom jag gillar att träna. Just nu är jag väldigt nöjd med mitt jobb och även om tankar på en militär karriär har funnits är det inget jag tänker på idag.”

VARFÖR INTE ETT CIVILT JOBB?

”Framst för att jag inte tror att det finns motsvarande typ av jobb i det civila – och för att våra förmåner här är väldigt bra.”

A man with a full beard and short hair is wearing a black polo shirt and black work pants with a tool belt. He is standing in a warehouse or industrial setting, leaning his left arm on a metal structure. The background shows industrial equipment and overhead lights.

” DET BÄSTA MED ANSTÄLLNINGEN – UTÖVER SJÄLVA TJÄNSTEN – ÄR NOG DE TRE FYSTIMMARNÄ, EFTERSOM JAG GILLAR ATT TRÄNA. **”**

A woman with dark hair pulled back, wearing a green and black camouflage military uniform, stands in a technical or industrial setting. She is looking directly at the camera with a neutral expression. The background shows various pieces of equipment, including a large green cylindrical component on the left and a metal structure with a green emergency exit sign. The lighting is dramatic, highlighting the textures of her uniform and the metallic surfaces around her.

**” DET BÄSTA MED
ATT JOBBA INOM
FÖRSVARSMAKTEN ÄR
ALLA FANTASTISKA
KOLLEGOR MAN FÅR
MÖJLIGHET ATT JOBBA
MED OCH LÄRA KÄNNA.
DET KÄNNS LITE SOM ATT
JAG HAR FÅTT EN EXTRA
FAMILJ. ”**

KEMIKRIGARE

**THERESE MIKAELSSON,
LABORATORIECHEF**
Totalförsvarets skyddscentrum, Umeå

”JAG JOBBAR VID det kemiska mobila fältanalyslaboratoriet på Första CBRN-kompaniet. Här utför vi analyser av bland annat kemiska stridsmedel, droger, explosivämnen, och toxiska industrikemikalier. Vi ingår även i totalförsvaret i frågor som gäller sådana ämnen.

Jag har jobbat inom Försvarmakten i tre och ett halvt år, men har en bakgrund inom akademien med en doktorsexamen inom biofysikalisk kemi i bagaget.

Det roligaste med jobbet är den otroliga variationen. Ena dagen står vi i labbet och utför analyser, nästa dag kan vi vara ute och samverka med andra myndigheter eller ligga på skjutbanan. Det var just den här variationen som gjorde att jag valde att jobba inom Försvarmakten. Jag älskar mitt jobb!!

Samtidigt möter jag som civil i den militära världen en del prövningar. Speciellt med tanke på att mitt jobb baseras på vetenskap, något som ofta prioriteras bort i den här verksamheten. Det kan vara svårt att göra sin röst hörd och man måste vara beredd på att stå på sig och motivera sina åsikter väl.

Sedan kan det ibland vara frustrerande att jag förväntas kunna samma saker som de med en lång militär bakgrund, trots att jag själv har en väldigt begränsad utbildning på det området.

Jag trivs väldigt bra med min nuvarande befattning och har inga planer på att övergå till en militär karriär. Istället hoppas jag kunna utveckla både mig själv och labbet för att kunna bidra till vårt totalförsvaret ännu bättre!”

VARFÖR INTE ETT CIVILT JOBB?

”Jag har ett stort friluftsansintresse och vill ha ett jobb med stor variation.”

HÅLLER PILOTER I LUFTEN

**HANNA SEHLBERG,
SÄKERHETSMATERIELTEKNIKER
Helikopterflottiljen, Linköping**

”JAG OCH MINA KOLLEGOR ser till att utrustningen som vår flygande personal använder är hel och fungerar som den ska. Det rör sig om sådant som hjälmar, g-dräkter, flytvästar, isolerställ och livbåtar. Om något är trasigt lagar vi det, exempelvis genom att byta en halstätning, reparera en söm eller byta en trasig mikrofon.

Alla fina kollegor och variationen i arbetsuppgifter är nog det bästa med jobbet. Vissa veckor är jag i verkstan där vi gör större underhåll, andra på flygskolan där vi gör mindre, dagligt underhåll.

Vi är också med på övningar – det är kanske det allra roligaste då det blir särskilt tydligt att jag är en del av en större helhet. I det stora hela så ser vi till att besättningens flygutrustning är flyggodkänd så att de kan genomföra sina uppdrag.

På övningar kan det märkas att vi civilanställda inte har en militär bakgrund, och inte alltid har en så djup förståelse för de militära delarna. Det kan ibland vara en utmaning för vår del. Men det är egentligen aldrig något problem, alla andra vet ju också hur det ligger till.

Utöver själva jobbet och kollegorna är de tre timmarnas fysträning på arbetstid en positiv förmån. Jag är ingen extrem träningsmänniska, men särskilt stressiga veckor så gör en timme i löpspåret eller på gymmet att det är enklare att behålla lugnet och få energi.

Däremot finns det inte så många karriärmöjligheter för oss på säkmat. Från tekniker kan man klättra två-tre steg, annars får man byta spår. Men just nu trivs jag väldigt bra med mitt jobb.”

VARFÖR INTE ETT CIVILT JOBB?

”Jag behövde ett jobb i Linköping så att jag och min man kunde flytta ihop. Nu trivs jag så bra att jag inte vill byta.”

TOBIAS ANDERSSON

MILJÖFÖRSVARARE

**JOHANNES LJUNGGREN,
MILJÖHANDLÄGGARE
Skaraborgs regemente, Skövde**

”JAG HJÄLPER GARNISONENS förband att bedriva verksamheten utan onödigt stor miljöbelastning och inom ramen för de lagar och regler som finns på miljöområdet. Vår gemensamma miljö och dess naturvärden är ju faktiskt en del av det land vi ska försvara.

I och med Försvarsmaktens tillväxt blir behovet av oss miljöhandläggare särskilt tydligt, i arbetet med nya miljötillstånd, hantering av ny materiel och infrastruktur, fler och större övningar samt ett ökat antal värnpliktiga. Samtidigt ställer både lagstiftning och det civila samhället allt större krav på att Försvarsmaktens verksamhet ska ske på ett miljömässigt hållbart sätt.

Mitt jobb innebär såväl praktiskt som teoretiskt miljöarbete. Just bredden och variationen i arbetsuppgifter är nog det som är roligast. Sen

uppskattar jag också organisationskulturen inom Försvarsmakten, som bland annat innebär tydlighet och effektiva möten.

Samtidigt finns det en del utmaningar för nya civilanställda i en militär organisation. Det är många konstiga begrepp och förkortningar, exempelvis. Därför är det viktigt att få förut-sättningar för att förstå kärnverksamheten, som kombattantutbildningar och deltagande i övningar. För egen del har jag dock inte upplevt några problem med att vara civilanställd.

Jag har funderat på att läsa till reservofficer eller någon av de officersutbildningar som finns för civilanställda akademiker. Men det är inte helt enkelt att kombinera med familjeliv.”

VARFÖR INTE ETT CIVILT JOBB?

”När jag jobbade som konsult i det civila var det ett ständigt fokus på försäljning, debitering och jakt på nya uppdrag. Jag trivs bättre i denna miljö och med att vara en del av någonting större.”

HELANDE SAMTAL

Försvarsmaktens nätverk av samtalsledare är en viktig del av den internationella verksamheten.

ETT NÄTVERK AV 38 frivilliga ger personal som deltagit i utlandsinsatser en möjlighet att ställa om till vardagen och inte minst bearbeta sina upplevelser från insatsen när de kommer hem.

– Det finns personer som kommer in med ett kroppsspråk och en attityd som signalerar att de minsann inte tänker säga så mycket, men så kommer de fram efteråt och tar i hand och är uppriktigt tack samma. Det är stort. Då känner man att man gjort nytta.

Det berättar Thomas Grevholm, en av samtalsledarna i Försvarsmaktens samtalsledarnätverk. Det bildades i kölvattnet av Bosnien-insatserna på 1990-talet för att hjälpa

personal som kom hem efter insats utomlands. Att få tid att bearbeta sina intryck och reflektera över vad man varit med om är viktigt för alla, inte bara för personal som varit med om traumatiska händelser som beskjutningar.

– Sådant hör lyckligtvis till ovanligheterna. Däremot behöver många hjälp med att bearbeta upplevelser kopplade till exempelvis kulturskillnader i arbetssätt mellan olika nationaliteter, ledarskapsproblem eller brist på förtroende för överordnade.

PERSPEKTIV PÅ TILLVARON

MÅNGA TALAR OCKSÅ om hur viktigt det har varit att ha en god kamratskap för att lösa arbetsuppgifter. En del har varit utsatta för en enorm arbetsbelastning, och en del har kanske haft alldeles för lite att göra och har i stället upplevt tristess

och enformighet. Samtidigt är många fantastiskt nöjda med sina upplevelser under insatsen, men däremot oroliga för hur det ska bli att komma hem till "vardagen i Prio".

Många undrar hur det ska bli, vad de ska göra och om de har ett jobb när de kommer tillbaka.

– Arbetsituationen i ett insatsområde skiljer sig också ofta från situationen hemma genom att man har begränsad rörlighet geografiskt, säger en av Thomas kollegor, Johan Kullman-Andersson. De konflikter som eventuellt uppstår måste helt enkelt lösas, eftersom det inte går att fly från dem. Ofta behöver man dessutom jobba med samma personer när man kommer hem.

För de yngsta deltagarna, som återvänder efter sin första internationella insats, har tiden där ofta inneburit en stor

personlig utveckling. De har kanske inte så mycket arbetserfarenhet ännu och de resor de hunnit göra innan har i första hand varit semesterresor. På insatsen har de upptäckt att världen är större än de trodde och att leva med våld och fattigdom är något helt annat än vad de sett på film. När de vill berätta om detta hemma möts de också ofta av bristande intresse från jämnåriga, som har svårt att sätta sig in deras upplevelser.

– Jag brukar säga till dem att de verkligen ska passa på att prata med samtalsledaren, berättar Thomas.

– Då får de ju någon som lyssnar på dem en timme och som förstår vad de har varit med om.

Men ibland är det inte själva insatsen som påverkat deltagarna mest. Någon har

FELIX SUNDBÄCK/FÖRSVARSMAKTEN

Thomas Grevholm och Johan Kullman-Andersson har själva varit på utlandsinsatser och vet vilka svårigheter man kan möta när man kommer hem.

med psykolog och det gäller att känna detta och veta hur man bäst ska förmedla det till personen i fråga.

Men den allra viktigaste egenskapen hos en samtalsledare, påpekar Marianne Adman – extern samtalsledare – är förmågan att skapa tillit.

detta vid sidan om ett heltidsarbete för att de har ett starkt engagemang i verksamheten. Thomas påpekar att Försvarsmakten är noga med så kallad särskild tillsyn på vapen och utrustning, men att det är lika viktigt att vi utför särskild tillsyn på människor.

– Försvarsmakten ska ta hand om sin personal och har ju också ett intresse av att behålla den i framtiden. Samtalsledarna hjälper de här personerna och deras familjer att bearbeta sina upplevelser när de kommer hem. Vi ser till att de återfår ett högt stridsvärde. ◀

”Försvarsmakten ska ta hand om sin personal och har ju också ett intresse av att behålla den i framtiden.”

kanske fått tackla problem på hemmavägen under insatsperioden: oförutsedda händelser som sjukdom eller dödsfall i familjen, skilsmässa eller andra svårigheter.

LYHÖRDHET SKAPAR FÖRTROENDE

FÖR ATT BLI EN bra samtalsledare bör man vara duktig på att lyssna. Det är alla samtalsledare som Försvarets Forum pratat med överens om. Inte bara på det människor berättar, utan också på det de inte säger. Man behöver kunna uppfatta ibland uttalade signaler. Lyhördhet och empati är värdefulla egenskaper och det gäller också att veta hur pass långt man kan gå i samtalet. Ibland kan personen behöva vidare kontakt

Det är en konst att få människor att känna förtroende och en absolut förutsättning för att deltagarna ska känna sig bekväma med att berätta om sina upplevelser öppet och ärligt.

– De måste kunna känna att de kan lita på en, att du inte rapporterar bakom ryggen på dem, eller att det ligger någon annan agenda bakom, säger hon.

– Det vi talar om stannar mellan oss. Fast om vi märker att någon mår dåligt, måste vi informera veteransamordaren eller HR-specialisten på det ansvariga förbandet. Det är vi skyldiga att göra. Men vi gör det aldrig bakom ryggen på någon.

Att vara samtalsledare är ett frivilligt arbete och många gör

Text **Charlotta Börjesson/Leds Komm**

SAMTALSLEDARE

Försvarsmaktens nätverk av samtalsledare finns över hela landet. 16 av de 38 personerna är anställda av Försvarsmakten. Många av de övriga har tidigare varit anställda inom myndigheten. Huvuddelen av samtalsledarna har någon form av beteendevetenskaplig utbildning, psykologutbildning eller liknande. En del av dem har även själva varit ute på internationell insats. Varje år får ungefär 2 000 personer stöd genom samtalsverksamheten.

CHRISTER THAGESSON/FREDSARKIVETS SAMLINGAR

VÅR STÖRSTA UTLANDSINSATS

Cypern är ön där kärlekens gudinna Afrodite steg upp ur havet. Miljoner svenskar har semestrat där. Men Cypern är också platsen för en konflikt som inneburit FN:s mest långvariga närvaro av fredsbevarande styrka. Mellan 1964 och 1993 tjänstgjorde 19 185 svenskar som FN-soldater och civilpoliser.

VID SJÄLVSTÄNDIGHETEN 1960 var en majoritet av Cyperns befolkning grekcyprioter medan turkcyprioterna utgjorde knappt en femtedel. En välment men komplicerad författning skulle säkerställa att bägge befolkningsgrupperna fick likvärdigt inflytande.

I december 1963 utbröt oroligheter i huvudstaden Nicosia som spred sig över ön. Hund-

ratala människor dödades och bägge sidor begick stora grymheter. Storbritannien sände en styrka för att få slut på striderna. I Nicosia utmärktes skiljelinjen mellan grekiska och turkiska områden med en grön penna. Begreppet ”The Green Line” hade uppkommit.

UNFICYP ETABLERAS 1964

FÖR ATT UNDVIKA en internationell konflikt antog FN:s säkerhetsråd den 4 mars 1964 resolution 186 som skapade United Nations Peacekeeping Force in Cyprus. Uppgiften var att förhindra att striderna återupptogs, bidra till återstället av lag och ordning samt att underlätta för en återgång till normala förhållanden.

Trots att Sverige redan hade bataljoner i Kongo och i Gaza kunde ytterligare en bataljon snabbt organiseras. Omkring

3 000 ansökningar kom in till 700 befattningar. Med förstärkningar från hemvårdande FN-soldater uppgick den första svenska Cypernbataljonen till 955 man med den erfarna överste Jonas Waern som chef.

Uppdraget skulle bli besvärligt och handla om en balansgång mellan de två befolkningsgrupperna som var spridda över ön. Med KP-bilar (bepansrade, terränggående lastbilar) och granatkastare grupperades bataljon 24C på öns västra del, Paphos Zone, i mitten av april 1964. Något senare anlände även 40 svenska civilpoliser. Under hösten bytte de irländska och svenska kontingenterna plats. Det nya området blev Famagusta Zone.

EVAKUERADE TURISTER

OROLIGHETERNA TILLTOG och under 1967 var Cypern tidvis

HÖGER: Patrullering. Bild från 1971.
MITTEN: UNFICYP var den första militära insatsen där kvinnor kunde tjänstgöra i fält. Bild från 1984.
HÖGER: Glass är gott, även under utlandsinsats. Bild från 1971.

på randen till krig. Inom den svenska bataljonens område var särskilt byn Kophinou och den turkcypriotiska stadsdelen Scala i Larnaca utsatta. Genom amerikansk medling lugnades till slut situationen ner i december. Under några år därefter rådde ett skenbart lugn men under ytan ägde ett komplicerat maktspel rum. Bägge moderländer ville förena sina befolkningsgrupper med respektive moderland, Grekland genom anslutning av hela ön – enosis, Turkiet genom en delning – taksim.

Den 15 juli 1974 störtades Cyperns president ärkebiskop Makarios i en statskupp understödd av Greklands militärjunta. På morgonen den 20 juli svarade Turkiet genom att landstiga och luftlandsätta trupper i Kyrenia-området. Hela UNFICYP sattes i högsta beredskap. Vid lunchtid hade strider tvingat den svenska kontingenten 53 C att överge en del posteringar. På tredje dagen inträdde en vapenvila över hela ön. Då kunde den svenska bataljonen bistå i evakueringen av de skandinaviska turister som befunnit sig i turistorten Varosha utanför Famagusta.

Vapenvilan höll en knapp månad. Den 14 augusti anföll turkarna åter. Två dagar senare behärskade den turkiska sidan 37 procent av öns yta. Efter en ny vapenvila omgrupperades UNFICYP till en buffertzonen som upprättades mellan sidornas främsta ställningar, den zon som än idag delar ön. Den svenska bataljonen tilldelades den östligaste Sector 6.

SISTA SVENSKA BATALJONEN 1977

DEN MER STATISKA uppgiften möjliggjorde stora reduktioner av UNFICYP:s styrka. Sverige och Österrike bytte områden där bataljon 65C från oktober 1977 ansvarade för Sector 5. Tolv observationsplatser bemannades mellan Nicosia och den brittiska basen Dhekelia. Huvuddelen förlades i Camp Victoria i Larnaca med kompani- och plutonsförläggningar i buf-

hadet varit omväxlande. De första tio åren var likheterna med dagens insatser slående. Någon gräns att kontrollera mellan två tydligt separerade områden fanns inte. Efter 1974 blev förhållandet det omvända. Situationen är ännu olöst och UNFICYP övervakar fortfarande en buffertzonen över den delade ön. ◀

Text **Per Iko/Försvarsmakten**

Foto **Veterancentrum**

77 Oroligheterna tilltog och under 1967 var Cypern tidvis på randen till krig. Genom amerikansk medling lugnades till slut situationen. 77

fertzonen. Talrika incidenter skedde när parterna försökte flytta fram sina positioner eller uppföra befästningar. När norra Cypern 1983 utropade sig till självständig stat ökade spänningen.

I oktober 1987 roterade 90C hem efter 23 år av svenska FN-bataljoner på ön. Kvar fanns under ytterligare sex år en svensk civilpoliscontingent inom UNFICYP. Huvudskälet till tillbakadragandet var den oklara finansieringen men även det fastlåsta politiska läget.

Uppgifterna på Cypern

UNFICYP

United Nations Peacekeeping Force in Cyprus.

Försvarsmaktens utlandsstyrka:

1964–1987: Skyttebataljoner, stabspersonal och poliser.
 1988–1993: stabspersonal och poliser.

Totalt antal svenska befattningar:

25 589 militärer och 2 365 poliser.

Geografiskt område:

Cypern.

Högkvarter:

Nicosia.

Etablerad:

Mars 1964 och pågående, sedan 1993 utan svenskt bidrag.

Omkomna i UNFICYP:

176 personer varav 17 svenskar.

DET HÄNGER PÅ DIG

Oavsett om du är på övning, på kasernen eller hemma hos familjen behöver du tänka på hur du använder sociala medier och din mobiltelefon. Annars är risken stor att du avslöjar information som kan skada både dig själv och rikets säkerhet.

FÖR DET MESTA går det bra att dela sina tankar och upplevelser, men precis som i andra sammanhang är det bra att tänka efter

före. Genom att vara medveten om vilka fallgropar som finns kan du undvika att utsätta dig själv och Försvarsmakten för onödiga risker och förhindra att värdefull information kommer i orätta händer.

SOCIALA MEDIER

Publicering. Tänk efter innan du lägger upp texter och bilder. Publicera inte sådant som kan vara känsligt och användas för att utnyttja dig, dina anhöriga och kollegor i Försvarsmakten.

Facebook. Använd inte Facebook Messenger i tjänsten.

Kontaktinformation. Var medveten om risken med att publicera kontaktinformation eller andra uppgifter som kan identifiera dig.

Hot. Kontakta din chef eller säkerhetschef om du eller dina anhöriga blir utsatta för hot eller situationer där någon försöker etablera kontakt, som du ser är kopplat till din tjänstgöring.

verksamhet. Var uppmärksam om någon ställer närgångna frågor om ditt arbete eller Forsvarsmaktens verksamhet.

Samtycke. Innan du publicerar uppgifter om en annan person bör du få personens samtycke till publiceringen. Säkerställ också att personen inte har en befattning som omfattas av sekretess.

MOBILER

Undvik att bli lokaliserad. Slå av platstjänster (wifi, gps och bluetooth) när du inte behöver dem. Stäng av mobiltelefonen innan du besöker hemliga anläggningar för att undvika att bli lokaliserad.

Fotoförbud. Filma och fota inte där det är fotoförbud, till exempel i skyddsobjekt. Det är olagligt. Tänk även på vad som finns i bakgrunden, det kan finnas skyddsvärden där.

Öppna wifi-nätverk. Undvik att ansluta din mobil eller dator till öppna wifi-nätverk, till exempel på flygplatser eller hotell. Var medveten om att du kan avlyssnas.

Hemliga uppgifter. Diskutera aldrig sekretessbelagda eller hemliga uppgifter på en vanlig mobiltelefon. Använd i så fall kryptotelefon.

Var medveten om din omgivning.

Var medveten om att din omgivning kan höra vad du talar om eller se vad du skriver i din mobiltelefon. Ha inte mobil-samtal om känsliga saker på fel ställen, till exempel på bussen eller caféet. ◀

¶¶ Var medveten om att din omgivning kan höra vad du talar om eller se vad du skriver i din mobiltelefon. ¶¶

Geografisk data. Ta bort geografiska data från bilder du publicerar (om det inte ändå tydligt framgår var bilden är tagen).

Tänk till innan. Publicera inte uppgifter som kan påverka genomförandet av övningar och operationer, till exempel

tidpunkter, platser, bemaning, stridsteknik, beväpning, skydd eller begränsningar i vår förmåga.

Var uppmärksam på närgångna frågor. Underrättelseinhämtning riktas kontinuerligt mot Forsvarsmaktens personal och

Läs mer på
forsvarsmakten.se/saker

TRÄNA DIG TILL MENTALA SUPERKRAFTER

När förbandet packar ihop och drar ut på övning kan du vara säker på en sak: nu väntar en prövande period. För många handlar det om både fysiska och mentala utmaningar, men rätt träning kan hjälpa dig att möta dem.

ATT KROPPEN MÅR bra av att röra på sig vet väl alla vid det här laget. De senaste årtiondena har man också sett allt fler tydliga bevis för att fysisk träning ger positiva effekter på hjärnan. En rad forskningsresultat visar att i stort sett alla kognitiva förmågor förbättras av att vi rör på oss.

HJÄRNAN FÖRÄNDRAS MEST

Fysisk aktivitet leder till ökad koncentration och stresstålighet, bättre minne och kreativitet. Kanske är hjärnan till och med det organ i kroppen som förändras mest av alla när vi är fysiskt aktiva!

DET HÅR HÄNDER I HJÄRNAN VID FYSISK AKTIVITET

- » Hjärnan får ökad blodcirkulation, det vill säga mer syre och näring.
- » Kopplingarna mellan hjär-

- nans delar fungerar bättre
- » Hjärnans åldrande bromsas upp
- » Kroppen frigör viktiga ämnen, signalsubstanser, som påverkar hjärnan positivt – exempelvis serotonin, endorfin och dopamin. Dessa ämnen bidrar till ökad lycko känsla, smärtlindring, minskad stress, och sätter fart på hjärnaktiviteten, lindrar ångest med mera.

LÅNGSIKTIGA EFFEKTER

I en stor svensk studie där man jämfört månstringsdata från mer än en miljon personer fann man att de som hade bättre kondition vid månstring i större utsträckning hade en mer utvecklad problemlösningsförmåga senare i livet (mellan 10 och 36 år efter månstring). Att vara fysiskt aktiv oavsett ålder har också visat sig skydda

Konditionsträning skärper sinnet och förbättrar stesstålgheten. Men underskatta inte värdet av regelbundna styrkepass.

mot kognitiv nedsättning och demens i högre ålder.

REGELBUNDEN TRÄNING FÖR VARAKTIGA EFFEKTER

All rörelse är positiv för hjärnan, så varje bensträckare

många olika former av träning, alltifrån cirkelträning till mer klassisk konditionsträning som cykling, löpning och simning. Dock har man inte sett motsvarande effekter på icke pulshöjande träning. Det handlar med

informationshantering.) För att öka syreupptagningsförmågan krävs att du lägger in delar i träningen med högre intensitet, där du hamnar utanför din komfortzon. Sträva efter att nå en högre puls, gärna 70 procent av maxpuls, vilket innebär att du blir ordentligt andfådd, alltså mer än ”snacktempo”. Inslag av intervaller och hårdare konditionsträning är att föredra. Så nästa gång du frustar och stånkar i löpspåret kan du trösta dig med att du gör både kroppen och knoppen en tjänst! ◀

”De som hade bättre kondition vid månstring hade en mer utvecklade problemlösningsförmåga senare i livet.”

räknas och ger direkt positiva effekter. Men för bra långsiktiga effekter bör du träna minst 30 minuter regelbundet, minst två gånger i veckan under sex månader. Vill du uppnå maximala effekter gäller det att få en högre puls, tre gånger i veckan, cirka 45 minuter per gång.

VÄLJ RÄTT TRÄNINGSFORMER

Man har sett goda effekter av

andra ord om hur intensivt och hur länge du tränar.

INSLAG AV INTERVALLER

Inom vetenskapen är man ganska överens om att ju högre syreupptagningsförmåga du har (d.v.s. konditionsnivå) desto bättre mätvärden visar hjärnans kognitiva funktioner (samlingsnamnet för hjärnans mentala processer som tänkande, kunskap och

Text **Lina Lerjeus/P4**

Foto **Försvarsmakten**

Källor: ”Så påverkas hjärnan av fysisk träning” Centrum för idrottsforskning, C-J Boraxbekk och L Jonasson. ”Hjärnstark; hur motion och träning stärker din hjärna”, A Hansen.

DEM ÄR HON?

CHANSEN ÄR STOR att du mött **Felicia Fryklunds** blick under våren.

Bilden ovan har i alla fall syntits flitigt på reklamtavlor och i sociala medier, som en del i Försvarsmaktens kampanj för att attrahera fler kvinnor. Men vem är hon? Vi fick tag på henne via sms strax innan tidningen gick till tryck.

Vad gjorde du när bilden togs?

– Bilden är tagen av Bezav från Combat Camera under min mission i Mali 2018. Vi hade precis kommit in från en lång operation och efterarbetet var i full gång. Jag minns att jag var trött och att vi hade mycket att göra. Det spöregnade nästan hela den dagen, men vi passade ändå på att ta porträttbilder då det blev uppehåll eftersom Bezav skulle åka tillbaka till Sverige kort därpå.

Varför har du valt en militär karriär?

– Till en början var det mest en rolig utmaning. Anledningen till att jag är kvar idag är lagkänslan, möjligheten att

Felicia Fryklund i Mali 2018. Då hade hon ingen aning om att hon skulle synas på reklamtavlor och i Facebookflöden.

utvecklas och att ingen dag är den andra lik.

Vad kan Försvarsmakten göra för att rekrytera fler tjejer?

– Jag tror man ska lyfta fram känslan av att vara en del av något större. Det finns inte mycket som slår när man är en samövad och sammansvetsad grupp, och känslan är att ”tillsammans klarar vi allt”.

Vad gör du nu och vad siktar du på karriärmässigt?

– För tillfället läser jag till specialistofficer på Sjöstrids-skolan. Jag hoppas på att komma tillbaka till förbandet och, tids nog, specialisera mig inom ett specifikt skrå. Men till en början misstänker jag att mycket av tiden kommer gå åt till att utbilda värnpliktiga. ◀

”VI HADE INTE ENS WIFI”

LEO LÖFSTRAND ÄR EN av alla de värnpliktiga som sattes i karantän på sitt förband under våren, för att minska risken för spridning av covid-19. Han gör sin grundutbildning på A9 i Boden och fick under några veckor flytta ut på den lilla ön Ängesholmen i Lule älv, tillsammans med andra hostiga och snuviga rekryter.

Hur var livet i karantän?

– Vi satt på en ganska liten ö och många av oss blev rätt

rastlösa. De första två veckorna hade vi inte ens något wifi! Men soldathemmet i Boden var fantastiskt. Personalen där kom hit med brädspel, böcker och snacks.

I grannbaracken fick man tag på en gitarr och spelade in en låt om belägenheten. Något som fick stor uppmärksamhet i sociala medier. Leo hade kunnat vara med, men tackade nej.

– Det är ju det att jag inte kan sjunga ... ◀

När Leo Löfstrand blev förkyld sattes han i karantän på en ö i Lule älv.

SMART SAGT

"Den sanne soldaten kämpar inte för att han hatar det som är framför honom, utan för att han älskar det som är bakom honom."

G.K. Chesterton, brittisk författare

SIFFRAN

53000

... **kalsonger** fanns i Försvarsmaktens centrallager i Arboga i mitten av mars. I runda tal.

FÖRSVARSMAKTEN PÅ INSTA

@gota_ingenjorregemente

NÄR STARTADE NI DET?

Vi gjorde våra första inlägg i augusti 2015.

VEM STYR KONTOT?

Huvudansvaret ligger hos kommunikationsavdelningen som sköter planeringen av kontot. Målet är att få en så bred spridning som möjligt samt väva in budskap och inriktningar från de centrala kampanjer som pågår.

Vi lånar också ut kontot till olika delar i förbandet och då ansvarar de för kontot och kan ta stöd av kommunikationsavdelningen om de vill.

HUR STYR NI VILKEN TYP AV BILDER SOM LÄGGS UPP?

Vi försöker variera oss och följa olika delar av verksamheten för att visa den bredd som finns vid förbandet och i fältarbetsförmågan, och även hos våra olika personalkategorier.

HUR FUNGERAR DET ATT HA OLIKA SOM SKÖTER KONTOT?

Vi började låna ut kontot under 2019 och nu ökar efterfrågan på att låna det. Det fungerar bra och våra följare har varit positiva. Vi kommer absolut fortsätta låna ut vårt konto.

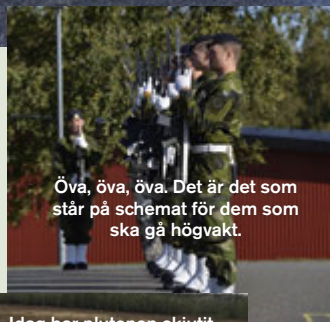
VILKA INLÄGG FÅR STÖRST GENOMSLAG?

Generellt är det sådana där man får följa en pluton eller grupp under en vecka.

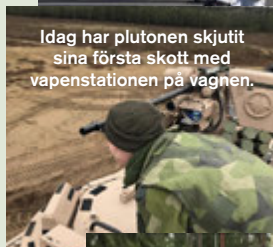
Men även inlägg om högvakten, övningar, och klipp när rekryterna gör exercis eller sjunger nationalsången och liknande.

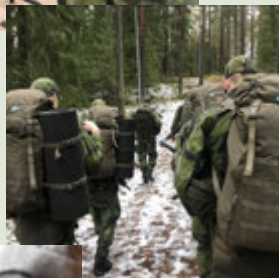
Tillbaka på hemmaplan! Efter elva dagar på okänd mark har nu Adam Rudolf återvänt till Eksjö.

Öva, öva, öva. Det är det som står på schemat för dem som ska gå högvakt.

Idag har plutonen skjutit sina första skott med vapenstationen på vagnen.

Ny vecka och denna gång kommer ni få följa med en av ingenjörplutonerna.

Välkomna hem! Igår fick vår EOD-grupp som i veckan kom hem från Mali ta emot sina medaljer för sin internationella insats.

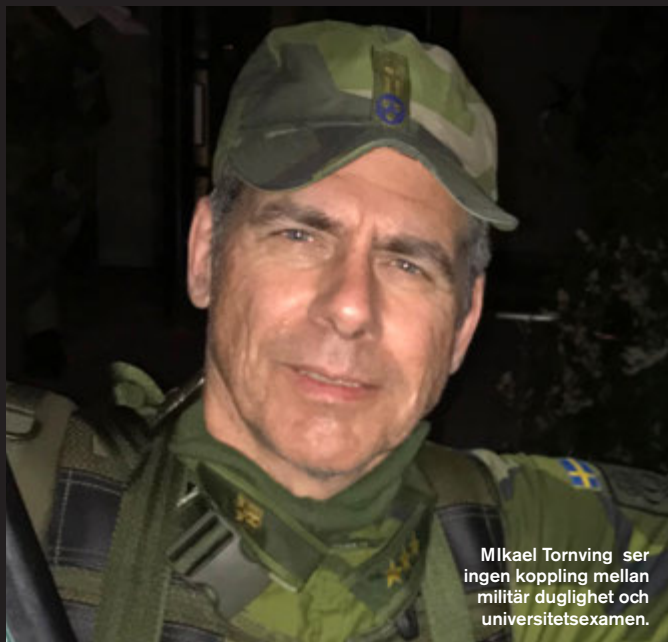
ÅSIKTEN

AKADEMISERING – ETT TVEEGGAT SVÄRD?

DET HAR VARIT mönstringstider för mina monumentalt skoltrötta söner. Den äldste sonen halkade in i rätten tid, trivdes och är nu anställd. Den andre mönstrade nyligen frivilligt och får väl hoppas på det bästa.

Utbildningskapaciteten är ju inte vad den har varit. Och i kombination med Fortifikationsverkets exempellöst framgångsrika utförsäljning av militära objekt, övningsfält och kaserner finns det ändå inte så många ställen att öva på. Lite oklart hur politikerna tänkte med just den delen av återtagandet men nu är det som det är. Vi som fick lära oss om effekterna av 1925 års försvarsbeslut har sovit med bettskena de senaste 20 åren.

Som en god fader, och en gång extremt skoltrött, försökte jag uppdatera mig om vilka

Mikael Tornving ser ingen koppling mellan militär duglighet och universitetsexamen.

”På vilket sätt blir jag bättre på att leda pluton om jag har läst 180 poäng nordiska språk?”

möjligheter som ges i firman idag och såg att reservofficersutbildningen är återuppväckt. Kul, tänkte jag som gammal reservare. Men så läste jag: ”För befordran till löjtnant krävs en akademisk examen om minst 180 högskolepoäng”.

Min nästa tanke var: varför då? På vilket sätt blir jag bättre på att leda pluton om jag har läst 180 poäng nordiska språk?

Jag fattar att det kan kännas pinsamt för en överstelöjtnant som träffar brittiska kollegor att inte kunna referera till sitt akademiska arbete om Guderians påverkan på den svenska pansardoktrinen. Men för att bli löjtnant i reserven? Eller ens kapten?

Jag har kollegor i reserven både med och utan akademisk

utbildning och kan inte se någon som helst koppling mellan duglighet och universitetsexamen.

OCH NU TILL MIN FRÅGA: Är generell akademisering verkligen svaret på Försvarsmaktens behov?

Jag antar att en officer fortfarande måste våga fatta svåra beslut på bristande underlag, analysera komplexa situationer under tidspress och agera som föredöme. Jag vill hävda att den sortens människor inte bara står att finna bland akademiker.

Jag anar en övertro på akademiska studier och certifiering som lösningen på ”kompetensbehovet” eller ”yrkets status” eller vad det nu kan vara. Och det inte bara inom Försvarsmakten.

Det egna förbandets bedömning av duglighet borde ha större

bäring på befordran än 180 högskolepoäng. Dugligheten bedöms väl fortfarande av kollegor och chefer under utövande av befattning över tid? I så fall blir slutsatsen att de som formulerat högskolekravet inte litar på officerskårens förmåga att bedöma just duglighet.

OCH NU TILL MIN POÄNG: Vilka officersämnen stänger vi ute med kravet på 180 poäng? Har vi råd med det? Inte alla 20-åringar vet exakt vad de vill med sina liv eller brinner för ytterligare fyra års studier efter att just tagit sig igenom 12-13 års skolgång. Men de kan ändå bli utmärkta reservare.

Mikael Tornving

Kapten i reserven, långt senare fil.
kand, numera C. 25.Hvbatt

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 22 maj 2020.

SPRÅK

VÄLJ DINA ORD

Hur uttrycker du dig egentligen? Det spelar större roll än du kanske tror. Sedan drygt tio år finns en lag som styr hur offentliga aktörer formulerar sina budskap, språklagen.

I år är det 25 år sedan det så kallade klarspråksarbetet drog igång. Regeringen utsåg då en arbetsgrupp för att främja språkligt arbete – Klarspråksgruppen. Syftet var att få myndigheter att uttrycka sig tydligare och enklare i sin kommunikation.

2009 kom språklagen som banade väg för ett tydligare och mer lättbegripligt offentligt språk. En av paragraferna handlar om just tydlighet: "Språket i offentlig verksamhet ska vara vårdat, enkelt och begripligt".

Lagen säger alltså att myndigheter ska uttrycka sig så att alla medborgare kan förstå information som berör dem.

Främst handlar det om demokrati och rättssäkerhet; i ett land där makten enligt grundlagen utgår från folket, måste givetvis folket förstå vad de styrande och den offentliga förvaltningen säger och skriver. Dessutom menar man att medborgarnas förtroende för det offentliga stärks, om språket som används är klart och begripligt.

Men språklagen gäller för all del inte bara kommunikationen med medborgarna, utan även den som sker mellan myndigheter.

Ett bra sätt att försäkra sig om att man lever upp till lagkraven i sitt skrivande är att följa punkterna här intill.

Om du följer skrivregler och konventioner blir dina texter enklare både att läsa och skriva. Läsarna kan ägna all sin uppmärksamhet åt innehållet i texten, utan att haka upp sig på hur den är skriven. Och som skribent behöver du inte lägga tid på

COLOURBOX

Skriv gärna personligt. Men se till att formulera dig så att mottagaren får en rimlig chans att förstå vad du skriver.

detaljer, utan kan ägna dig åt det viktigaste: nämligen hur du bäst ska uttrycka ditt budskap.

4 SÄTT ATT FÖLJA SPRÅKLAGEN

» Följ rätt skrivregler. Försvarsmakten ska i möjligaste mån följa Myndigheternas skrivregler. De stödjer sig på Språkrådets mer omfattande Svenska skrivregler och ger bra vägledning i de vanligaste språkfrågorna som man ställs inför när man skriver myndighetstexter. För texter som riktar sig mer mot allmänheten använder vi också Skrivregler för försvarsmakten.se, som finns på Emilia.

» Skriv på svenska. Texter som rör kärnverksamhet ska vara skrivna på svenska. De kan sedan översättas, men originalen ska enligt lagen vara författade på svenska. Ett av skälen till detta

är att vi måste skydda svenskan. På sikt skulle vårt språk annars kunna förlora mark som myndighetsspråk, så att vi tvingas kommunicera på engelska istället.

» Se över hur du använder engelska ord och termer i dina texter.

Ofta finns bra svenska ord att använda. Måste du använda engelska ord, ska de vid behov förklaras i parenteser eller fotnoter.

» Använd fackterminologi korrekt. Skilj på fackspråk och allmänspråk. Militära termer är ord som har en exakt betydelse i ett specifikt sammanhang. De ska bara användas i militära texter. I administrativa och mer allmänspråkliga texter är det bättre att välja vardagliga, allmänspråkliga ord. ◀

Text **Charlotta Börjesson/Leds Komm**

VI GILLAR NÄR DET ÄR SOM SÄMST

MAN SKA VARA försiktig med att generalisera. Ändå tvingas jag ofta till det som presssekreterare när media behöver snabba svar och inte har tid att vänta på att vi ska hinna gräva fram alla detaljer. Då åker den breda penseln fram. Nu använder jag den ännu en gång när jag påstår att alla vi som tjänstgör i Forsvarsmakten gillar när det är som sämst.

Sen finns det självfallet olika sorters "sämsthet". Själv finner jag till exempel väldigt lite glädje i att sova i en bivack. Samtidigt är jag övertygad om att det finns de i den här myndigheten som uppskattar det kärva i att ligga där, medan de inte går igång på att behöva ställa sig framför journalisternas mikrofoner, vilket jag älskar.

Vi är helt enkelt olika och tur är väl det. Men det där med att vi tycker om när det är som kärvast förenar oss, vill jag påstå. Och det visar sig gång på gång när vi som myndighet står inför utmaningar. Oavsett om det handlar om att undersöka främmande undervattensverksamhet

NIKLAS ENGLUND/FORSVARSMAKTEN

Att frivilligt dra sig över en ravin på en lina kräver rimligen att man gillar när det kärvar till sig.

soldaternas permissionsförbud, som infördes i slutet av mars, kan komma att gestalta sig som lumparminnen om 30 år.

MIN NUVARANDE SEJOUR i Forsvarsmakten har varat i 14 år och jag har under den tiden hantlerat många glada nyheter. Men jag har också arbetat med ärenden som innehållit både smärta

”Mitt i det allvarsamma finns en enorm arbetsglädje, lojalitet mot både uppgiften och organisationen och inte minst tid för leende och några skratt.”

i Stockholms skärgård, agera vid en svår olycka eller när vi som nu stödjer samhället i den pågående coronapandemin.

MITT I DET allvarsamma finns en enorm arbetsglädje, lojalitet mot både uppgiften och organisationen och inte minst tid för ett leende och några skratt (utan att man för en enda sekund släpper skärpan i det man håller på med).

I mitt jobb ingår bland annat att följa vad som skrivs om oss i sociala medier. Mycket är bra, men ibland tenderar vi att bli vår egna värsta fiende. Men när det verkligen gäller sluter till och med den bittraste av försvarstwittrare upp med ett "vi är beredda" eller, som jag såg i flödet häromdagen, med roliga kommentarer om hur

och sorg. Och faktum är att det är de sistnämnda som engagerat mig, eller triggat mig om man så vill, mest.

Jag tänker att det är viktigt att kunna säga det. Att det inte är vare sig oetiskt eller oprofessionellt. Att det är en del av vårt DNA och vår militära profession – att vi helt enkelt gillar när det är som sämst, för det är då som vi är som bäst.

Jesper Tengroth

är pressekreterare på Forsvarsmakten. Till sommaren lämnar han myndigheten efter 14 år.

BILDEN

Foto Saab Kockums AB

BLEKINGE I YTLÄGE

Den kallas Nästa generations ubåt och får förmågor som ingen tidigare ubåt i svenska flottan haft. Bland annat kan den slussa in och ut dykare och minifarkoster i undervattensläge och har en framdrivning som gör att den inte upptäcks lika lätt som befintliga ubåtar. Marinen har beställt två nya ubåtar i det som kallas Blekinge-klassen. Den första levereras 2024.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

BLI MIN FODERVÄRD!

Försvarets hundtjänstenhet (FHTE) har bland annat till uppgift att tillgodose de kontinuerligt tjänstgörande krigsförbanden och Polismyndigheten med lämpliga tjänstehundar.

FHTE föder med anledning av detta upp ca 35–40 kullar per år och dessa valpar placeras hos fodervärdar när valpen är 8 veckor gammal. När hunden nått 15–18 månaders ålder genomförs ett lämplighetstest som avgör om hunden har det som krävs för fortsatt tjänstgöring vid någon av myndigheterna.

FHTE söker ständigt nya fodervärdar och mer information kring att vara fodervärd finns på Försvarets hemsida.

Försvarets hundtjänstenhet

www.forsvarsmakten.se/fhte

fodervard@mil.se

0620-810 16

